

ความต้องการของตลาดแรงงานและคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์
ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์
ในเขตกรุงเทพมหานคร

กรัณท์รัตน์ ประเสริฐชนากุล

สำนักบรรณสารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2557

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ เอื้อพันธ์วิริยะกุล รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และรองศาสตราจารย์วา พันธุ์เมฆา อาจารย์พิเศษ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทั้งในด้านเนื้อหาทางวิจัยและการตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งจนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์ ชื่นวัฒนา ผู้อำนวยการศูนย์สนเทศและ หอสมุด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่กรุณาสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการถอดความ ภาษาอังกฤษ

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมชาย วรรณญาณุไกร หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และ สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วย ความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณ คุณพรทิพย์ โรจนพิทยากร คุณปัทมา หมัดนุรักษ์ และคุณสายพิณ จินโน บรรณารักษ์ ชำนาญการพิเศษ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ให้คำแนะนำปรึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ

ขอขอบคุณ คุณอุไร เหลืองบริสุทธิ บรรณารักษ์ปฏิบัติการ สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ในการส่ง แบบสอบถาม

ขอขอบคุณสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่สนับสนุนทุนอุดหนุนใน การวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม

กรัณห์รัตน์ ประเสริฐธนากุล

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง	ความต้องการของตลาดแรงงาน และคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	นางสาวกรัณท์รัตน์ ประเสริฐธนากุล
ปี	2557

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน และคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการแจกแบบสอบถาม จำนวน 103 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 86 ชุด และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 70 ชุด คิดเป็นร้อยละ 67.30

ผลการวิจัยพบว่า ในระยะ 5 ปีข้างหน้า จากจำนวนตลาดแรงงาน (องค์กร) ทั้งหมด 70 แห่ง มีตลาดแรงงานที่ต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.57 โดยมีความต้องการคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความรู้เชิงทฤษฎี (Theoretical Knowledge) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศของหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมามีความต้องการอยู่ในระดับมาก คือ มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.39$)

2) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยคุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุดมี 2 ข้อ คือ มีความสามารถในการใช้โปรแกรม Microsoft Word และมีความรู้ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น รับ-ส่งไปรษณีย์

(3)

อิเล็กทรอนิกส์ ถ่ายโอนข้อมูล สืบค้นข้อมูล ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาคือ มีความรู้เกี่ยวกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ($\bar{X} = 4.36$)

3) ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน (Workplace Competencies) พบว่า คุณสมบัตินของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยคุณสมบัตินที่มีความต้องการสูงสุดคือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.64$)

4) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ (Professional Competencies) พบว่า คุณสมบัตินของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัตินที่มีความต้องการสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน คือ มีจิตบริการ ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาคือ รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร ($\bar{X} = 4.60$)

Abstracts

Title	The Need of the Job Market for Master's Graduates of Library and Information Science in Bangkok Metropolitan Area
Author	Miss Karanrat Prasertdhanakul
Year	2014

This research aims to study the need of the job market for master's graduates of library and information science in Bangkok Metropolitan Area. It also studies the graduates' competencies expected by the job market. A questionnaire is used to collect data from a sample group of 104 organizations. Eighty-six responses are returned. However, only 70 responses (67.30%) are complete and used for analysis.

The research results show that in the next 5 years, 48 out of 70 or 68.57% of organizations surveyed will need library and information science graduates. These organizations expect that the graduates have the following competencies.

1) Theoretical Knowledge, it is found that, overall, graduates' competencies in theoretical knowledge is needed at a high level ($\bar{X} = 4.27$). At the item level, the study shows that the most highly needed competencies include knowledge and ability in library and information center management ($\bar{X} = 4.50$) and information analysis and cataloging of information resource ($\bar{X} = 4.39$).

2) Information Technology, it is found that, overall, graduates' competencies in information technology is needed at a high level ($\bar{X} = 4.12$). At the item level, the study shows that all competency items are highly needed. However, the two items which are most needed include the

(5)

ability to use Microsoft Word and Internet such as email, file transfer, and information search ($\bar{X} = 4.37$) and the knowledge of automated library system ($\bar{X} = 4.36$).

3) Workplace collaboration, it is found that, overall, graduates' competencies in workplace collaboration is needed at the highest level ($\bar{X} = 4.59$). At the item level, the study also shows that all competency items are needed at the highest level. However, the two items which are most needed include good human relationships and an ability to work well with others ($\bar{X} = 4.67$) and creativity ($\bar{X} = 4.64$).

4) Integrity, ethics and professional competencies, it is found that, overall, integrity, ethics and professional competencies is needed at the highest level ($\bar{X} = 4.52$). At the item level, the study shows that the competencies that are needed at the highest level include service mind ($\bar{X} = 4.79$) and the ability to apply knowledge to the benefits of organizations ($\bar{X} = 4.60$).

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทคัดย่อ	(2)
Abstracts	(4)
สารบัญ	(6)
สารบัญตาราง	(8)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
1.5 นิยามศัพท์	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
2.1 ความรู้เกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	9
2.2 หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์	15
2.3 สถิติการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท	53
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	55

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
3.1 ประชากร	56
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	58
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
3.5 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการศึกษา	60
4.1 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
5.1 สรุปผลการวิจัย	71
5.2 อภิปรายผล	73
5.3 ข้อเสนอแนะ	84
5.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	92
ประวัติผู้วิจัย	99

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงสถิติการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท	54
4.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
4.2 ลักษณะของศูนย์รวบรวมเอกสารและให้บริการสารสนเทศ	62
4.3 ความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในระยะ 5 ปีข้างหน้า	63
4.4 คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร	66
4.5 การจัดอันดับความสำคัญของคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร	69

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นสถาบันการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2509 ด้วยความช่วยเหลือเบื้องต้นจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรมวิเทศสหการ มูลนิธิฟอร์ด และMidwest University Consortium for International Affairs (MUCIA) โดยการโอนคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ งานฝึกอบรมส่วนหนึ่งของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ งานฝึกอบรม และงานสอนส่วนหนึ่งของสำนักงานสถิติแห่งชาติ มาเป็นกิจกรรมหนึ่งของสถาบัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นพิเศษ เมื่อราว พ.ศ. 2503 ได้ทรงปรารภกับนายเดวิด รอกกีเฟลเลอร์ ถึงเรื่องที่จะปรับปรุงการสถิติของชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ และในที่สุดได้มีการจัดทำโครงการเสนอรัฐบาล โดยให้ตั้ง Graduate Institute of Development Administration (GIDA) ขึ้น ต่อมารัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาจัดตั้งสถาบันสอนวิชาการบริหารเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ โดยได้นำโครงการ GIDA ของ คีออคเตอร์ สเตซี เมย์ มาศึกษา และได้เสนอมติของที่ประชุมคณะกรรมการต่อคณะรัฐมนตรีว่าควรจัดตั้งสถาบันพัฒนาการบริหาร (Institute of Development Administration) โดยดำเนินการสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก การศึกษา การฝึกอบรม และการวิจัย ต่อมาจึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (National Institute of Development Administration) (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2554)

ปัจจุบันสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เปิดสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ รวมทั้งสิ้น 10 คณะ ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสถิติประยุกต์ คณะภาษาและ

การสื่อสาร คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ และการจัดการการท่องเที่ยว และอีกหนึ่งวิทยาลัยนานาชาติ ซึ่งทางสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ยังมีการพัฒนาหลักสูตรในสาขาวิชาอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากการเปิดคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการในปี 2555 นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ในขณะนั้น ยังได้เล็งเห็นความสำคัญของสำนักบรรณสารการพัฒนา (ห้องสมุด) ในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียน การสอน และการวิจัย จึงมีการพัฒนาสำนักบรรณสารการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา ทั้งในด้านทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ บุคลากร ตลอดจนลักษณะทางกายภาพของห้องสมุด เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของสำนักบรรณสารการพัฒนา ในการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ทางการวิจัย และการเรียนรู้ ดำเนินการจัดหา จัดเก็บและให้บริการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาไปสู่ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ และสร้างความเข้มแข็งในสาขาพัฒนาบริหารศาสตร์ เผยแพร่องค์ความรู้ที่พัฒนาโดยบุคลากรของสถาบัน ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทางด้านสาขาพัฒนาบริหารศาสตร์ สนับสนุนการใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน ทั้งในระดับชุมชน ประเทศ ภูมิภาค และนานาชาติ (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สำนักบรรณสารการพัฒนา. 2555) จึงมีความคิดที่จะเปิดหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ขึ้น เพื่อผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษาที่มีภาวะผู้นำ มีคุณภาพ และมีคุณธรรม เพิ่มขีดความสามารถในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ มีจิตสำนึกในวิชาชีพเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานที่สังกัดและสังคมโดยรวม พัฒนาองค์ความรู้เพื่อให้บุคลากรของประเทศไทยมีศักยภาพเพียงพอในการพัฒนาประเทศให้เจริญและก้าวหน้าอย่างยั่งยืน แต่เนื่องจากในภาวะปัจจุบันความต้องการของตลาดแรงงานด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ยังมีความต้องการบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถสูง ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจ ซึ่งต้องการเพิ่มพูนความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เพื่อพัฒนาไปสู่ระดับผู้บริหารขององค์กร และเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

ดังนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการทางการศึกษาในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ จึงมีดำริที่จะเปิดหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ขึ้น และเพื่อให้ดำเนินการเป็นไปอย่างสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานและคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของตลาดแรงงาน สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษา คุณสมบัติของแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่

ตลาดแรงงานต้องการ และนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเปิดสอน สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
- 2) ศึกษาคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ตลาดแรงงานต้องการ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานที่เป็นองค์กร โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน รวมทั้งสิ้น 103 แห่ง ดังนี้

1.4.1 สถาบันอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1.4.1.1 ส่วนของภาควิชา ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นวิชาเอกประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 6 แห่ง ได้แก่

- 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 4) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 5) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 6) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

1.4.1.2 ส่วนของห้องสมุดศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานในสถาบันอุดมศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 21 แห่ง ได้แก่

- 1) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- 2) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- 4) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- 5) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- 6) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
- 7) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- 8) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 9) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 10) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 11) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- 12) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- 13) มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
- 14) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
- 15) มหาวิทยาลัยเกริก
- 16) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- 17) มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- 18) มหาวิทยาลัยสยาม
- 19) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
- 20) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- 21) มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

1.4.2 หน่วยงานของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานของ หอสมุดหน่วยงานของรัฐ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการ/หัวหน้า หอสมุดหน่วยงานของรัฐ 39 แห่ง ได้แก่

- 1) สำนักหอสมุดแห่งชาติ
- 2) หอสมุดสถาบันพระปกเกล้า
- 3) หอสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- 4) หอสมุดสถาบันการบินพลเรือน
- 5) หอสมุดรัฐสภา
- 6) หอสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
- 7) หอสมุดกองบัญชาการกองทัพบก
- 8) หอสมุดสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ

- 9) ห้องสมุดกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- 10) ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- 11) ห้องสมุดสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล
- 12) ห้องสมุดวิทยาลัยแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า
- 13) ห้องสมุดโรงพยาบาลราชวิถี
- 14) ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของราชการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- 15) ศูนย์วิทยบริการ ห้องสมุด พิพิธภัณฑน์ และจดหมายเหตุ
สำนักงานอัยการสูงสุด
- 16) ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ
- 17) ห้องสมุดสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง
- 18) ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน
- 19) ห้องสมุดกระทรวงพาณิชย์
- 20) ห้องสมุดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 21) ห้องสมุดกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
- 22) ห้องสมุดกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- 23) ห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม
- 24) สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 25) กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 26) ห้องสมุดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 27) ห้องสมุดกระทรวงวัฒนธรรม
- 28) ห้องสมุดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 29) ห้องสมุดสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงกลาโหม
- 30) ห้องสมุดกระทรวงคมนาคม
- 31) ห้องสมุดกระทรวงการต่างประเทศ
- 32) ห้องสมุดสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
- 33) ศูนย์สารสนเทศข้อมูลพลังงาน กระทรวงพลังงาน
- 34) ห้องสมุดและหอจดหมายเหตุกาญจนาภิเษก สำนักพระราชวัง
- 35) ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน
- 36) ห้องสมุดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 37) ห้องสมุดกฎหมายเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- 38) ห้องสมุดองค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 39) ห้องสมุดธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

1.4.3 หน่วยงานอิสระในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานของห้องสมุดหน่วยงานอิสระ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานอิสระ 13 แห่ง ได้แก่

- 1) หอสมุดและจดหมายเหตุ ธนาคารแห่งประเทศไทย
- 2) ห้องสมุดศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- 3) ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม
- 4) ห้องสมุดศาลปกครอง สำนักงานศาลปกครอง
- 5) ห้องสมุดศาลรัฐธรรมนูญ
- 6) ห้องสมุดสุริยานุวัตร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 7) ห้องสมุดสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- 8) ศูนย์ข้อมูลอัจฉริยะ สถาบันอาหาร
- 9) ห้องสมุดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- 10) ห้องสมุดสมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย
- 11) ศูนย์ความรู้ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
- 12) ห้องสมุดองค์กรสหประชาชาติ
- 13) ศูนย์ข้อมูลและห้องสมุด สมาคมฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย

1.4.4 หน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานของห้องสมุดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 7 แห่ง ได้แก่

- 1) ห้องสมุดองค์กรเภสัชกรรม
- 2) ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
- 3) ศูนย์ข้อมูลส่วนงานห้องสมุด องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย
- 4) ห้องสมุดการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- 5) ห้องสมุดสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- 6) ห้องสมุดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- 7) ห้องสมุดกีฬา การกีฬาแห่งประเทศไทย

1.4.5 หน่วยงานเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานของห้องสมุดหน่วยงานเอกชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานเอกชน 17 แห่ง ได้แก่

- 1) ศูนย์การเรียนรู้ธนาคารไทยพาณิชย์
- 2) ห้องสมุดธนาคารกสิกรไทย
- 3) ห้องสมุดธนาคารกรุงศรีอยุธยา
- 4) ห้องสมุดธนาคารทหารไทย
- 5) ห้องสมุดธนาคารกรุงเทพ
- 6) ห้องสมุดมารวย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- 7) ศูนย์วิทยบริการ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
- 8) ห้องสมุดสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
- 9) ห้องสมุดศูนย์สร้างสรรค์งานออกแบบ TCDC Resource Center
- 10) ห้องสมุดสถาบันอนาคตศึกษาเพื่อพัฒนา
- 11) ห้องสมุดดาราศาสตร์ สมาคมดาราศาสตร์ไทย
- 12) ศูนย์ข้อมูลมติชน
- 13) ศูนย์ข้อมูลไทยรัฐ
- 14) ห้องสมุดและศูนย์เอกสาร มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
- 15) ศูนย์บริการข้อมูล สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
- 16) ห้องสมุดสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
- 17) ห้องสมุด บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียมจำกัด (มหาชน)

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบความต้องการของตลาดแรงงาน สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
- 2) ทราบคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ตลาดแรงงานต้องการ

3) นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการเปิดสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) ตลาดแรงงานด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง องค์กรต่างๆ 6 ประเภทในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นวิชาเอก และมีสถาบันหลักอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ถึงแม้ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จะเปิดสอนอยู่ที่วิทยาเขต (2) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (3) หน่วยงานภาครัฐ (4) หน่วยงานอิสระ (5) หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และ (6) หน่วยงานเอกชน

2) ความต้องการของตลาดแรงงานด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง ความต้องการแรงงานผู้ที่จบสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ไปปฏิบัติงานในองค์กรของตน

3) คุณสมบัตินักบัณฑิตที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณสมบัตินักบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เชิงทฤษฎี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน และด้านคุณธรรม จริยธรรมและสมรรถนะในวิชาชีพ

บทที่ 2

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
  - 2.1.1 ความหมายของบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
  - 2.1.2 ประวัติการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย
- 2.2 หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 2.3 สถิติการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความรู้เกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

2.1.1 ความหมายของบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

คำว่าบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มาจากคำสองคำรวมกัน ได้แก่ คำว่า “บรรณารักษศาสตร์” และ “สารสนเทศศาสตร์” ซึ่งสามารถอธิบายความหมายของแต่ละคำได้ดังนี้

2.1.1.1 ความหมายของบรรณารักษศาสตร์

สมาคมคองเกรส ประเทศสหรัฐอเมริกา (Library Education Report, 1966: 219 อ้างถึงใน ชูติมา สัจจานันท์, 2539: 431) ให้คำจำกัดความของบรรณารักษศาสตร์ว่า เป็นหลักการ

และการปฏิบัติงานในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศซึ่งรวมงานด้านการจัดหา การจัดองค์การ การจัดเก็บ การนำออกมาใช้ การเผยแพร่ข่าวสาร การอ้างอิงและการค้นคว้าวิจัย โดยใช้ห้องสมุดและแหล่งข่าวสารอื่นๆ

สารานุกรม International Encyclopedia of Information and Library Science (1996: 265 อ้างถึงใน ดวงกมล อุ่ณจิตติ, 2548: 22) ให้คำนิยามว่าบรรณารักษศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่มีพื้นฐานมาจากงานใน 3 สาขา คือ งานอ้างอิง การทำบัตรรายการและการจัดหมู่ และการบริหารและจัดการห้องสมุด โดยพัฒนาการของศาสตร์สาขานี้ขึ้นอยู่กับสภาพทางการเมือง สภาพทางสังคม และภาวะเศรษฐกิจและเทคโนโลยี

Gates (1976: 3-4 อ้างถึงใน ดวงกมล อุ่ณจิตติ, 2548: 21) อธิบายว่า บรรณารักษศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการความรู้ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามให้เป็นที่ไปตามความมุ่งหมาย วัตถุประสงค์และหน้าที่ของห้องสมุดซึ่งต้องนำเอาหลักการ ทฤษฎี วิธีการ การจัดองค์การและเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน การให้บริการของห้องสมุด และรวมถึงวิธีการที่จะนำเอาความรู้จากหนังสือและวัสดุต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมไว้ในห้องสมุดออกมาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพและขยายบริการของห้องสมุดอยู่เสมอ

Harvey (1973 อ้างถึงใน ดวงกมล อุ่ณจิตติ, 2548: 21) อธิบายว่าบรรณารักษศาสตร์ คือ การศึกษาวิชาชีพห้องสมุดสมัยใหม่ การศึกษาและการปฏิบัติงานในการจัดดำเนินงานห้องสมุด การบรรยาย การวิเคราะห์ และปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ นโยบายและวิธีการขององค์กรที่ให้บริการข่าวสารทุกชนิด การศึกษาและการปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์ผู้ใช้ การเลือกสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน การจัดหา การจัดองค์การ การจัดเก็บและให้บริการทั้งในโรงเรียน วิทยาลัย บริษัท สมาคม หน่วยงานราชการ ห้องสมุดประชาชนซึ่งหมายรวมถึงสถาบันทุกประเภท บรรณารักษศาสตร์เป็นศิลปะ และเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่น่าคนกับหนังสือเข้าหากันอย่างได้ผลดี

จารุวรรณ สินธุ โสภณ (2521: 79) ให้คำจำกัดความว่าบรรณารักษศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการรวบรวม การเก็บรักษาและการแจกจ่ายความรู้ที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์หรือข้อเขียน โดยอาศัยห้องสมุดเป็นสื่อ ตลอดถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยการจัดการห้องสมุด

มัลลิกา นาถเสวี (2529: 73-74) อธิบายว่า บรรณารักษศาสตร์เป็นการศึกษาและการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผู้ใช้ห้องสมุด การเลือก การจัดหา การจัดให้ใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์ และการให้บริการด้านสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุทุกประเภท เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 604) ให้ความหมายว่า บรรณารักษศาสตร์ เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานห้องสมุด

2.1.1.1 ความหมายของสารสนเทศศาสตร์

Borko (1986 อ้างถึงใน ดวงกมล อุ่ณจิตติ, 2548: 24) อธิบายว่า สารสนเทศศาสตร์เป็นศาสตร์สาขาหนึ่งซึ่งศึกษาค้นคว้าคุณสมบัติต่าง ๆ และพฤติกรรมของสารสนเทศ พลังซึ่งกำกับการไหลเวียนของสารสนเทศเพื่อให้สามารถสืบค้นได้สะดวกและใช้ประโยชน์ได้ กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วยแหล่งสารสนเทศ การเก็บรวบรวม การจัดระเบียบ การจัดเก็บ การใช้ การแปลความหมาย การส่งผ่าน การเปลี่ยนแปลง และการใช้ประโยชน์อื่น ๆ จากสารสนเทศ

สารานุกรม International Encyclopedia of Information and Library Science (1996: 212 อ้างถึงใน ดวงกมล อุ่ณจิตติ, 2548: 24) ให้คำนิยามว่า สารสนเทศศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยการศึกษาลักษณะเฉพาะของสารสนเทศ และธรรมชาติของกระบวนการถ่ายทอดสารสนเทศ รวมถึงการปฏิบัติเกี่ยวกับการรวบรวม การตรวจสอบ การประเมินผลสารสนเทศ และการจัดการแพร่กระจายของสารสนเทศโดยอาศัยเครื่องมือและเทคโนโลยีอย่างชาญฉลาดและเหมาะสม

สมาคมสารสนเทศศาสตร์อเมริกัน (Crada, 1975 อ้างถึงใน ดวงกมล อุ่ณจิตติ, 2548: 25) ได้ให้ความหมายว่า สารสนเทศศาสตร์ คือการศึกษาถึงลักษณะของสารสนเทศ โดยศึกษาว่าสารสนเทศนั้นมีการถ่ายทอดหรือดำเนินการจัดการอย่างไร สารสนเทศศาสตร์จึงเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีที่มนุษย์สร้างขึ้น รวบรวม จัดการ จัดเก็บ วิเคราะห์ ค้นคืนและใช้สารสนเทศในการตัดสินใจ

รัตนา ณ ลำพูน (2541: 63) อธิบายว่า สารสนเทศศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสารสนเทศในด้านการสร้าง การจัดหา การประเมิน การจัดเก็บ การถ่ายโอน การค้นคืน และการเผยแพร่ โดยมีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เริ่มต้นจากธรรมชาติและลักษณะของความรู้ รวมทั้งการไหลเวียนของสารสนเทศ ประวัติและอุตสาหกรรมสารสนเทศ ความต้องการและการแสวงหา

รวมถึงพฤติกรรมของผู้ใช้ และระบบการสื่อสาร การออกแบบและวิเคราะห์ การจัดเก็บและ การค้นคืน การเผยแพร่สารสนเทศแบบต่าง ๆ รวมทั้งพัฒนารูปแบบทฤษฎีและการวิจัยทางสารสนเทศ

จ้อย นันทิวรรินทร์ (2522) อธิบายว่า สารสนเทศศาสตร์มุ่งศึกษาถึงวิธีที่บุคคลทั่วไปที่ได้ใช้สารสนเทศในกิจการหรืองาน และมุ่งจัดเตรียมวิธีการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศในรูปแบบที่ปรารถนานำมาใช้ปฏิบัติงานให้ดีที่สุด

จากความหมายของคำว่า “บรรณารักษศาสตร์” และ “สารสนเทศศาสตร์” ข้างต้นสามารถนำมาควบรวมเป็นคำเดียวว่า บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ซึ่งสามารถอธิบายความหมายของคำได้ดังนี้

ดวงกมล อุ่ณจิตติ (2548: 31) อธิบายว่าบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หมายถึง การจัดการกับวิชาความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ได้บันทึกไว้เพื่อใช้ประโยชน์และเพื่อการเผยแพร่ความรู้ มีความเกี่ยวข้องกันในวิธีการจัดการกับความรู้ที่ได้บันทึกไว้ ตลอดจนกระบวนการคัดเลือก จัดหา รวบรวม จัดหมู่ จัดเก็บ และให้บริการ มีความเป็นสหวิทยาการและบูรณาการกับศาสตร์ในสาขาวิชาอื่นๆ

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2554) ได้ให้คำจำกัดความว่าบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เป็นการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ สิ่งพิมพ์ ข้อมูล และสื่อ ทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด รวมไปถึงการเรียนรู้ทางวิชาการ ในแง่ของทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ว่าผู้ใช้ใช้ระบบห้องสมุดและระบบการเรียนรู้อื่นๆ อย่างไร

จากความหมายต่างๆ ที่ได้กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกับวิชาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนกระบวนการคัดเลือก จัดหา รวบรวม จัดหมู่ จัดเก็บ และให้บริการ

2.1.2 ประวัติการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย

การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในประเทศไทย เริ่มต้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2494 ที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งขณะนั้นเรียกว่า “วิชาจัดห้องสมุด” โดยได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิฟูไลบรท์ให้ความช่วยเหลือในด้านการสอนด้วยการส่งอาจารย์ชาวอเมริกันมาสอนปีละ 1 คน เป็นเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2494-2499) โดยใช้เวลาใน

ตอนยื่นเปิดสอนเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรี อาจารย์ท่านแรกคือ ดอกเตอร์ฟรานซิส แลนเดอร์ สเปน (Dr. Francis Lander Spain) เป็นผู้กำหนดหลักสูตรวิชาจัดห้องสมุด ประกอบด้วย 6 รายวิชา ได้แก่

- 1) วิชาจัดห้องสมุดเบื้องต้น (Introduction to Library Science)
- 2) การทำบัตรรายการและจัดหมู่หนังสือ (Cataloging and Classification)
- 3) บริการตอบคำถาม (Reference Service)
- 4) การเลือกซื้อวัสดุในห้องสมุด (Selection of Library Materials)
- 5) การทำบัตรรายการและจัดหมู่หนังสือขั้นสูง (Advanced Cataloging and Classification)
- 6) การบริหารงานห้องสมุด (Library Administration)

หลังจากระยะเวลา 5 ปีที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเปิดสอนวิชาจัดห้องสมุด ทางมูลนิธิฟูลไบรท์ก็ไม่ได้ส่งอาจารย์มาสอนอีก แต่ยังมีผู้สนใจในการศึกษาวิชาจัดห้องสมุดเป็นจำนวนมาก ซึ่งคณะบดีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในขณะนั้นคือ ศาสตราจารย์ รong ศยามานนท์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชานี้จึงได้รับวิชาการจัดห้องสมุดมาจัดสอนในภาคปกติของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับการประทานชื่อวิชาใหม่จากพลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ว่า “วิชาบรรณารักษศาสตร์” จากนั้น ศาสตราจารย์ รong ศยามานนท์ ได้เสนอขอจัดตั้งแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย ให้สังกัดคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2498 โดยเปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ชั้นอนุปริญญา เป็นหลักสูตร 1 ปีการศึกษา ต่อมาได้เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ในปี พ.ศ. 2502 และปริญญาโท ในปี พ.ศ. 2507 (สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์, 2520: 49-50)

การศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ระดับปริญญาโทในประเทศไทยนั้น เริ่มแรกมี ดร. มอริส เอ. เกลฟเฟนด์ ผู้เชี่ยวชาญในด้านห้องสมุด ขององค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ซึ่งเข้ามาสำรวจและประเมินผลการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ในระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี เป็นผู้จัดร่างหลักสูตร โดยหลักสูตรมีจำนวน 60 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 26 หน่วยกิต ระยะเวลาเรียน 2 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) ต่อมาแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้มีการปรับปรุง

หลักสูตรอีกหลายครั้ง และเมื่อปี พ.ศ. 2516 แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ได้เปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาตรีเข้าศึกษาได้โดยต้องเรียนวิชาพื้นฐาน 5 วิชา เป็นเวลา 10 ชั่วโมง และไม่นับวิชาตามหลักสูตร 48 หน่วยกิต แบ่งเป็นวิชาบังคับ 5 รายวิชา 10 หน่วยกิต วิชาเลือก 10 รายวิชา 20 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 18 หน่วยกิต (สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์, 2520: 59)

วิชาบรรณารักษศาสตร์ได้พัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ จนขยายขอบเขตครอบคลุมวิชาสารสนเทศศาสตร์ ต่อมาจึงรวมเรียกว่าวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ หลังจากนั้นได้มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดสอนในระดับปริญญาโทในปีต่อๆ มาได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เปิดสอนในปี พ.ศ. 2510 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปิดสอนในปี พ.ศ. 2525 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เปิดสอนในปี พ.ศ. 2531 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เปิดสอนในปี พ.ศ. 2529 มหาวิทยาลัยรามคำแหง เปิดสอนในปี พ.ศ. 2535 มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดสอนในปี พ.ศ. 2537 (ชุติมา สัจจามันท์, 2539)

นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระดับสูงกว่าปริญญาโท โดยเปิดสอนระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตซึ่งเป็นหลักสูตร 1 ปีหลังระดับปริญญาโทที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่เปิดสอนเพียงรุ่นเดียว และในปี พ.ศ. 2546 นอกจากนั้น ยังมีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เปิดสอนหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (Doctor of Philosophy PhD. in information Studies) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช เปิดสอนหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตแขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ (Doctor of Philosophy PhD. in information Science) ในปี พ.ศ. 2552

หลักสูตรการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ระดับปริญญาโทในปัจจุบันมีลักษณะการจัดหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 แบบคือ แบบที่มีวิทยานิพนธ์และไม่มีวิทยานิพนธ์ สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ส่วนใหญ่จัดหลักสูตรแบบมีวิทยานิพนธ์ แต่มีบางสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนทั้งแบบที่มีวิทยานิพนธ์และไม่มีวิทยานิพนธ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยแบ่งเป็น แผน ก มีวิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต และแผน ข มีสารนิพนธ์ 6 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แผน ก มีวิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต และแผน ข มีรายวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ 6 หน่วยกิต

สำหรับรายวิชาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระดับปริญญาโทส่วนใหญ่มีรายวิชาบังคับครอบคลุมรายวิชาด้านต่าง ๆ ไม่แตกต่างกัน เช่น วิชาด้านการบริหาร การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ การจัดหมวดหมู่ การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย และสถิติประยุกต์ทางสารสนเทศศาสตร์ เป็นต้น รายวิชาบังคับที่แตกต่างกัน เช่น วิชามิติใหม่ทางบรรณารักษศาสตร์ (มหาวิทยาลัยรามคำแหง) วิชามิติโลกในบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) วิชาการจัดการสารสนเทศและความรู้ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) สำหรับรายวิชาสัมมนาด้านบรรณารักษศาสตร์ เปิดสอนในทุกสถาบัน แต่โดยส่วนใหญ่จัดเป็นวิชาเลือกซึ่งจะแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งปัจจุบันสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นรายวิชาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่นการจัดการเว็บไซต์ การจัดการฐานข้อมูล การวิเคราะห์ระบบ ระบบอัตโนมัติในห้องสมุด ห้องสมุดดิจิทัล เป็นต้น

หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ระดับปริญญาโทได้มีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา ซึ่งปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยของไทยต่างก็มุ่งพัฒนาให้เป็นห้องสมุดดิจิทัล ดังนั้น จึงมีสถาบันการศึกษาหลายแห่งเปิดสอนรายวิชาห้องสมุดดิจิทัล และรายวิชาอื่น ๆ ที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง แต่จัดอยู่ในรายวิชาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถและก้าวทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการต่างๆ และสามารถตอบสนองความต้องการสังคมได้อย่างเต็มที่ (พิมพ์รพี ไพ่ เปรมสมิทธิ์, 2552)

2.2 หลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาในส่วนของภาควิชาที่เปิดสอนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์เป็นวิชาเอก ในเขตกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ซึ่งแต่ละแห่งมีรายละเอียดหลักสูตรการเรียนการสอนดังนี้

2.2.1 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระดับปริญญาตรี

อักษรศาสตรบัณฑิต สาขาสารนิเทศศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551)

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารนิเทศศึกษา

ภาษาอังกฤษ Bachelor of Arts in Information Studies

วัตถุประสงค์

เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ในสาขาวิชาสารนิเทศศึกษา ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถปฏิบัติงานสารนิเทศ ประกอบวิชาชีพบรรณารักษ์และวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับสารนิเทศ โดยใช้เทคโนโลยีสารนิเทศได้ ทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน

โครงสร้างหลักสูตร แบบวิชาเอก - โท 71 หน่วยกิต

1) วิชาเอก	51	หน่วยกิต
วิชาบังคับ	24	หน่วยกิต
วิชาเลือก	27	หน่วยกิต
2) วิชาโท	20	หน่วยกิต

นิสิตเอกสาขาวิชาสารนิเทศศึกษาต้องเลือกเรียนวิชาโทสาขาอื่นจากในคณะหรือนอกคณะอีก ไม่น้อยกว่า 20 หน่วยกิต

รายวิชา

วิชาบังคับ 24 หน่วยกิต

2206211	สารนิเทศในบริบทสังคม (Information in Its Social Context)
2206222	การพัฒนาและการจัดการทรัพยากรสารนิเทศ (Collection Development and Management)
2206225	การจัดระบบทรัพยากรสารนิเทศ (Organizing Information Resources)
2206241	ทรัพยากรสารนิเทศและบริการอ้างอิง (Information Resources and Reference Services)

- 2206334 การวิเคราะห์สารสนเทศ
(Information Analysis)
- 2206335 บริการสารระสังเขปและดัชนี
(Abstracting and Indexing Services)
- 2206351 การจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ
(Management of Libraries and Information Centers)
- 2206382 เทคโนโลยีการจัดการสารสนเทศ
(Information Management Technology)

วิชาเลือก 27 หน่วยกิต

- 2206224 สิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง
(Serials)
- 2206235 บริการสารสนเทศ
(Information Services)
- 2206315 ธุรกิจการพิมพ์สมัยใหม่
(The Modern Publishing Trade)
- 2206322 การจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน
(รายชื่อวิชาที่ต้องสอบผ่าน 2206225)
(Library of Congress Classification)
- 2206343 แหล่งสารสนเทศ (รายชื่อวิชาที่ต้องสอบผ่าน 2206241)
(Information Sources)
- 2206364 วิธีวิจัยในสารสนเทศศึกษา
(Research Methods in Information Studies)
- 2206373 การจัดการสื่อการศึกษาในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ
(Instructional Media Management in Libraries and Information Centers)
- 2206383 ระบบค้นคืนด้วยคอมพิวเตอร์
(Computerized Retrieval System)
- 2206384 การจัดการสารสนเทศในสำนักงาน
(Office Information Management)

2206388	การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ในงานสารสนเทศ (Web Site Design and Development in Information Work)
2206437	การจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge Management in Organizations)
2206441	ทรัพยากรสารสนเทศทางธุรกิจ (Information Resources in Business)
2206458	การจัดการจดหมายเหตุ (Archival Management)
2206469	การศึกษาอิสระ (รายวิชาที่ต้องสอบผ่าน 2206364) (Independent Study)
2206484	การประมวลสารสนเทศสำเร็จรูป (Information Repackaging)
2206485	การจัดการฐานข้อมูลในงานสารสนเทศ (Database Management in Information Work)
2206488	ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Libraries)
2206490	ฝึกงาน (Practicum)

วิชาโท 21หน่วยกิต

(นิสิตที่เรียนวิชาเอกสาขาอื่นทั้งในคณะและนอกคณะเลือกเรียนเป็นวิชาโทให้
เลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปนี้)

2206211	สารสนเทศในบริบทสังคม (Information in Its Social Context)
2206241	ทรัพยากรสารสนเทศและบริการอ้างอิง (Information Resources and Reference Services)
2206315	ธุรกิจการพิมพ์สมัยใหม่ (The Modern Publishing Trade)

2206335	บริการสารระสังเขปและดรรชนี (Abstracting and Indexing Services)
2206382	เทคโนโลยีการจัดการสารนิเทศ (Information Management Technology)
2206383	ระบบค้นคืนด้วยคอมพิวเตอร์ (Computerized Retrieval System)
2206384	การจัดการสารนิเทศในสำนักงาน (Office Information Management)
2206388	การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ในงานสารนิเทศ (Web Site Design and Development in Information Work)
2206437	การจัดการความรู้ในองค์กร (Knowledge Management in Organizations)
2206441	ทรัพยากรสารนิเทศทางธุรกิจ (Information Resources in Business)
2206458	การจัดการจดหมายเหตุ (Archival Management)
2206485	การจัดการฐานข้อมูลในงานสารนิเทศ (Database Management in Information Work)

ระดับปริญญาโท หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารนิเทศศาสตร์(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551)

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ภาษาอังกฤษ Master of Arts in Library and Information Science

วัตถุประสงค์

1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีคุณธรรม
และจริยธรรม สามารถปฏิบัติงาน บริหารงาน และเป็นผู้นำในวิชาชีพสารนิเทศทั้งในภาครัฐและ
ภาคเอกชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2) เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง

โครงสร้างหลักสูตร

- 1) จำนวนหน่วยกิตรายวิชาเรียน 27 หน่วยกิต
  - วิชาบังคับ 12 หน่วยกิต
  - วิชาเลือก 15 หน่วยกิต
- 2) จำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต
- 3) จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 39 หน่วยกิต

วิชาบังคับพื้นฐาน

(เฉพาะผู้ที่ไม่ได้รับปริญญาตรีบรรณารักษศาสตร์หรือบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ / สารนิเทศศึกษา มาก่อน มีจำนวน 4 รายวิชา ประเมินผลเป็น S/U และไม่ับหน่วยกิตให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร)

2206501	การพัฒนาสื่อสารนิเทศ (Information Media Development)
2206502	การจัดระบบสื่อสารนิเทศ (Information Media Organization)
2206503	บริการอ้างอิงและสารนิเทศ (Reference and Information Services)
2206504	การบริหารห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ (Library and Information Center Administration)
วิชาบังคับ (12 หน่วยกิต)	
2206611	มิติโลกในบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (Global Perspectives in Library and Information Science)
2206652	การบริหารห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศขั้นสูง (Advanced Administration of Libraries and Information Centers)

- 2206673 การวิจัยในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
(Research in Library and Information Science)
- 2206690 เทคโนโลยีสำหรับบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
(Technologies for Library and Information Science)

วิชาเลือก (15 หน่วยกิต)

- 2206625 สื่อสารนิเทศและบริการเฉพาะสาขา
(Specialized Information Media and Services)
- 2206626 การสร้างตัวแทนความรู้
(Knowledge Representation)
- 2206636 การจัดการสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง
(Serials Management)
- 2206638 การจัดการเอกสารและจดหมายเหตุ
(Archival and Records Management)
- 2206640 การสงวนรักษาดิจิทัล
(Digital Preservation)
- 2206642 เมทาเดตาในงานสารนิเทศ
(Metadata in Information Work)
- 2206643 การจัดการสารนิเทศและความรู้
(Information and Knowledge Management)
- 2206659 สัมมนาวิชาชีพสารนิเทศ
(Seminar in Information Profession)
- 2206675 ความต้องการและการใช้สารนิเทศ
(Information Needs and Uses)
- 2206676 การศึกษาอิสระ
(Independent Study)

2206689	การเขียนโปรแกรมบนเว็บ (Web Programming)
2206691	การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ (Information Systems Analysis and Design)
2206693	การค้นคืนและการประมวลสารสนเทศ (Information Retrieval and Repackaging)
2206694	ข่ายงานห้องสมุดและสารสนเทศ (Library and Information Networks)
2206696	การจัดการเว็บไซต์ในงานสารสนเทศ (Web Site Management in Information Work)
2206697	ห้องสมุดดิจิทัล (Digital Libraries)
วิทยานิพนธ์ (12 หน่วยกิต)	
2206811	วิทยานิพนธ์ (Thesis)

คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

- 1) มีความรู้ในสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์อย่างลึกซึ้ง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม
- 2) มีความสามารถในการบริหารและพัฒนางานในวิชาชีพ
- 3) มีความคิดเชิงวิพากษ์และสามารถแก้ปัญหาในงานสารสนเทศ
- 4) มีความสามารถในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ
- 5) มีความสามารถในการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในงานสารสนเทศ

2.2.2 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ภาษาอังกฤษ Bachelor of Arts Program in Library and Information Science

วัตถุประสงค์

1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากสื่อต่างๆ สามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างหลักสูตร

1) วิชาศึกษาทั่วไป จำนวน	30	หน่วยกิต
2) วิชาเฉพาะ จำนวน	97	หน่วยกิต
3) วิชาเลือกเสรี	9	หน่วยกิต

1) วิชาศึกษาทั่วไป

นักศึกษาจะต้องศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัย จำนวน 30 หน่วยกิต ตามหลักสูตรและระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2) วิชาเฉพาะ แบ่งเป็น วิชาเอก จำนวน 73 หน่วยกิต และ วิชาโทหรือวิชาเลือก จำนวน 24 หน่วยกิต

(1) วิชาเอก แบ่งเป็น วิชาในสาขา และ วิชานอกสาขา ดังนี้

ก) วิชาในสาขา แบ่งเป็น วิชาบังคับ และ วิชาเลือก ดังนี้

(ก) วิชาบังคับ นักศึกษาต้องศึกษาในวิชาบังคับ 12 วิชา

รวม 37 หน่วยกิต ได้แก่

- บ.211 ความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
  - บ.212 เทคโนโลยีสารนิเทศเบื้องต้น
  - บ.231 การพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ
  - บ.241 การวิเคราะห์หมวดหมู่ทรัพยากรสารนิเทศ 1
  - บ.242 การทำรายการทรัพยากรสารนิเทศ 1
  - บ.251 ทรัพยากรสารนิเทศเพื่อการค้นคว้า
  - บ.324 ความรู้เบื้องต้นทางการวิจัยสำหรับบรรณารักษ์
  - บ.343 การทำรายการทรัพยากรสารนิเทศ 2
  - บ.344 ระบบการจัดเก็บและการค้นคืนสารนิเทศ
  - บ.361 การจัดและบริหารห้องสมุดทั่วไป
  - บ.371 การบริการและการเผยแพร่สารนิเทศ
  - บ.491 การปฏิบัติงานในห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ
- และต้องสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าระดับ C ทุกรายวิชา

(ข) วิชาเลือก นักศึกษาต้องเลือกศึกษารายวิชาอื่นๆ ในสาขาไม่น้อยกว่า 10 วิชา 30 หน่วยกิต และต้องเป็นวิชาในระดับ 400 ไม่น้อยกว่า 2 วิชา 6 หน่วยกิต

ข) วิชานอกสาขา นักศึกษาต้องศึกษาและสอบไล่ได้ในวิชาบังคับนอกสาขา 2 วิชา 6 หน่วยกิต ได้แก่วิชา อ.221 อ.231

(2) วิชาโทหรือวิชาเลือก นักศึกษาอาจเลือกศึกษาตามรูปแบบใดแบบหนึ่ง ดังนี้

ก) วิชาโท นักศึกษาอาจเลือกศึกษาในสาขาใดสาขาวิชาหนึ่งที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นวิชาโท โดยศึกษาตามข้อกำหนดและเงื่อนไขของหลักสูตรวิชาโทในสาขาวิชานั้นๆ ในกรณีนักศึกษาเลือกวิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาโท นักศึกษาสามารถนำวิชา อ.221 อ.231 (วิชาบังคับนอกสาขา) มานับรวมกับวิชาภาษาอังกฤษอื่นๆ ให้ครบจำนวนวิชาตามข้อกำหนดของหลักสูตรวิชาโทภาษาอังกฤษได้ ดังนั้น นักศึกษาต้องศึกษาวิชาอื่นเพิ่มอีก 2 วิชา 6 หน่วยกิต เพื่อให้ครบหน่วยกิตที่กำหนดไว้

ข) วิชาเลือก นักศึกษาอาจเลือกศึกษาจากวิชาของสาขาวิชาใดก็ได้ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมไม่เกิน 4 สาขาวิชา

3) วิชาเลือกเสรี นักศึกษาอาจเลือกศึกษาจากวิชาของสาขาวิชาใดก็ได้ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นวิชาเลือกเสรี เป็นจำนวนอย่างน้อย 9 หน่วยกิต ทั้งนี้ นับรวมวิชาศึกษาทั่วไปหมวดภาษาต่างประเทศด้วย

คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

- 1) มีความรู้ ความสามารถทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 2) มีความสามารถในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาทางวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ทั้งในวงวิชาการและวิชาชีพ และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

2.2.3 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดตั้งขึ้นพร้อมกับการสถาปนามหาวิทยาลัยซึ่งแต่เดิม มีฐานะเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ในปี พ.ศ. 2497 มีจุดมุ่งหมายเพื่อการผลิตครู โดยมีคณะศึกษาศาสตร์เป็นคณะหลัก ในขณะนั้นยังไม่มีภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ แต่การเรียนการสอนทางบรรณารักษศาสตร์ได้เริ่มมีขึ้นแล้ว จวบจน ปี พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย จึงได้จัดตั้งภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ขึ้น โดยสังกัดคณะมนุษยศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ได้ดำเนินการขอเปลี่ยนชื่อภาควิชาบรรณารักษศาสตร์เป็น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 120 ตอนพิเศษ 24 ง ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2546) นับแต่เริ่มแรก ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์จัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี คือ ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะบรรณารักษศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่ศึกษาต่อจากปริญญาตรีอีก 1 ปี เปิดสอนได้ประมาณ 3 รุ่น ก็เกิดปัญหาในเรื่องการติราคารองก.พ. จึงยุบหลักสูตรนี้ แล้วเปิดระดับปริญญาโท สาขาบรรณารักษศาสตร์แทน ภายหลังจึงเปิดสอนในระดับปริญญาตรี ต่อมาได้เพิ่มหลักสูตรระดับปริญญาตรีขึ้นอีก 1 หลักสูตร คือ สาขาวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็ก ดังสรุปต่อไปนี้

- พ.ศ. 2508-2515 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ บรรณารักษศาสตร์
- พ.ศ. 2510 เปิดสอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) (บรรณารักษศาสตร์)
- พ.ศ. 2517 เปิดสอนวิชาโทบรรณารักษศาสตร์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.)
- พ.ศ. 2526 เปิดสอนวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.บ.)
- พ.ศ. 2529 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) (บรรณารักษศาสตร์ และ
 สารสนเทศศาสตร์)
- พ.ศ. 2537 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) (วรรณกรรมสำหรับเด็ก)
- พ.ศ. 2543 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) (บรรณารักษศาสตร์และ
 สารสนเทศศาสตร์)
- พ.ศ. 2547 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) (บรรณารักษศาสตร์
 และสารสนเทศศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2546
- พ.ศ. 2548 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) (บรรณารักษศาสตร์และ
 สารสนเทศศาสตร์) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2548 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)
 (วรรณกรรมสำหรับเด็ก) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2548
- พ.ศ. 2553 เปิดสอนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) (สารสนเทศศึกษา)
 หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2552

ระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
 (หลักสูตรปรับปรุง ปี 2555)

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ภาษาอังกฤษ Bachelor of Arts Program in Information Studies

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีทักษะการรู้สารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่น ให้
 สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
- 3) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศในองค์กร
 ต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม

โครงสร้างหลักสูตร

1) วิชาศึกษาทั่วไป จำนวน	30	หน่วยกิต
2) วิชาเฉพาะด้าน จำนวน	93	หน่วยกิต
3) วิชาเลือกเสรี จำนวน	6	หน่วยกิต

วิชาศึกษาทั่วไป

มศว	111	ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	3(2-2-5)
SWU	111	Thai for Communication	
มศว	112	วรรณกรรมไทยปริทรรศน์	3(2-2-5)
SWU	112	Thai Literary Review	
มศว	121	ภาษาอังกฤษเพื่อประสิทธิภาพการสื่อสาร 1	3(2-2-5)
SWU	121	English for Effective Communication 1	
มศว	121	ภาษาอังกฤษเพื่อประสิทธิภาพการสื่อสาร 2	3(2-2-5)
SWU	122	English for Effective Communication 2	
มศว	123	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ 1	3(2-2-5)
SWU	123	English for International Communication 1	
มศว	124	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารนานาชาติ 2	3(2-2-5)
SWU	124	English for International Communication	
มศว	131	ภาษาฝรั่งเศสเพื่อประสิทธิภาพการสื่อสาร 1	3(2-2-5)
SWU	131	French for Effective Communication 1	
มศว	132	ภาษาฝรั่งเศสเพื่อประสิทธิภาพการสื่อสาร 2	3(2-2-5)
SWU	132	French for Effective Communication 2	
มศว	133	ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร 1	3(2-2-5)
SWU	133	German for Communication 1	
มศว	134	ภาษาเยอรมันเพื่อการสื่อสาร 2	3(2-2-5)
SWU	134	German for Communication 2	

มศว	135	ภาษาจีนเพื่อประสิทธิภาพการสื่อสาร 1	3(2-2-5)
SWU	135	Chinese for Effective Communication 1	
มศว	136	ภาษาจีนเพื่อประสิทธิภาพการสื่อสาร 2	3(2-2-5)
SWU	136	Chinese for Effective Communication 2	
มศว	137	ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร 1	3(2-2-5)
SWU	137	Japanese for Communication 1	
มศว	138	ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสาร 2	3(2-2-5)
SWU	138	Japanese for Communication 2	
มศว	141	ทักษะการรู้สารสนเทศ	3(2-2-5)
SWU	141	Information Literacy Skills	
มศว	142	วิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม	3(2-2-5)
SWU	142	Science for Life Quality Development and Environment	
มศว	143	พลังงานทางเลือก	3(2-2-5)
SWU	143	Alternative Energy	
มศว	144	คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน	3(2-2-5)
SWU	144	Mathematics in Daily Life	
มศว	145	สุขภาพและวิถีชีวิตเชิงสร้างสรรค์	3(2-2-5)
SWU	145	Wellness and Healthy Lifestyle	
มศว	341	วิทยาศาสตร์ฟิสิกส์ กฎของธรรมชาติ พลังงาน และจิต	3(2-2-5)
SWU	341	Physical Science, Laws of Nature, Energy and Spirit	
มศว	151	การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์	3(2-2-5)
SWU	151	General Education for Human Development	
มศว	251	มนุษย์กับสังคม	3(2-2-5)

SWU	251	Man and Society	
มศว	252	สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต	3(2-2-5)
SWU	252	Aesthetics for Life	
วิชาเลือกเสรี			
มศว	351	การพัฒนานบุคลิกภาพ	3(2-2-5)
SWU	351	Personality Development	
มศว	352	ปรัชญาและกระบวนการคิด	3(2-2-5)
SWU	352	Philosophy and Thinking Process	
มศว	353	มนุษย์กับการใช้เหตุผลและจริยธรรม	3(2-2-5)
SWU	353	Man, Reasoning and Ethics	
มศว	354	มนุษย์กับสันติภาพ	3(2-2-5)
SWU	354	Man and Peace	
มศว	355	พุทธธรรม	3(2-2-5)
SWU	355	Buddhism	
มศว	356	วรรณกรรมและพลังทางปัญญา	3(2-2-5)
SWU	356	Literature for Intellectual Powers	
มศว	357	ศิลปะและความคิดสร้างสรรค์	3(2-2-5)
SWU	357	Art and Creativity	
มศว	358	ดนตรีและจิตวิญญาณมนุษย์	3(2-2-5)
SWU	358	Music and Human Spirit	
มศว	361	ประวัติศาสตร์และพลังขับเคลื่อนสังคม	3(2-2-5)
SWU	361	History and Effects on Society	
มศว	362	มนุษย์กับอารยธรรม	3(2-2-5)
SWU	362	Man and Civilization	
มศว	363	มนุษย์กับการเมือง การปกครอง และกฎหมาย	3(2-2-5)

SWU	363	Man and Politics, Government and Law	
มศว	364	เศรษฐกิจในกระแสโลกาภิวัตน์	3(2-2-5)
SWU	364	Economy in Globalization	
มศว	365	หลักการจัดการสมัยใหม่	3(2-2-5)
SWU	365	Principles of Modern Management	
มศว	366	จิตวิทยาสังคม	3(2-2-5)
SWU	366	Social Psychology	
มศว	367	กฎหมายทั่วไป	3(2-2-5)
SWU	367	Legal Studies	
มศว	371	ความคิดสร้างสรรค์กับนวัตกรรมและเทคโนโลยี	3(2-2-5)
SWU	371	Creativity, Innovation and Technology	
มศว	372	ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3(2-2-5)
SWU	372	Local Wisdom	
มศว	373	ภูมิลักษณะชุมชน	3(2-2-5)
SWU	373	Man and Community	
มศว	374	สัมมาชีพเพื่อชุมชน	3(2-2-5)
SWU	374	Ethical Careers for Community	
มศว	375	ธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการชุมชน	3(2-2-5)
SWU	375	Good Governance in Community Management	

ระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

(หลักสูตรใหม่ ปี 2555)

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย : หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ภาษาอังกฤษ : Master of Arts Program in Information Studies

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพสารสนเทศ
- 2) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถด้านการจัดการสารสนเทศ โดยใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมดิจิทัล
- 3) เพื่อผลิตบัณฑิตที่ความรู้ ความสามารถในการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่/นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อการจัดการสารสนเทศให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี

โครงสร้างหลักสูตร

แผน ก แบบ ก2

วิชาเอก ไม่น้อยกว่า	24	หน่วยกิต
วิชาบังคับ	12	หน่วยกิต
วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	12	หน่วยกิต
ปริญญานิพนธ์	12	หน่วยกิต

หลักสูตร แผน ข

วิชาเอก ไม่น้อยกว่า	30	หน่วยกิต
วิชาบังคับ	12	หน่วยกิต
วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า	18	หน่วยกิต
สารนิพนธ์	6	หน่วยกิต

หมวดวิชาบังคับ

กำหนดให้เรียน 4 รายวิชา จำนวน 12 หน่วยกิต ทั้งแผน ก แบบ ก 2 และ แผน ข

สศ	501	สารสนเทศกับสังคมความรู้	3(2-2-5)
IS	501	Information and Knowledge Society	
สศ	521	เทคโนโลยีเพื่อการจัดการสารสนเทศ	3(2-2-5)
IS	521	Technology for Management of Information	
สศ	531	วิธีวิจัยทางสารสนเทศศึกษา	3(2-2-5)
IS	531	Research Methods in Information Studies	
สศ	631	สัมมนาห้องสมุดดิจิทัล	3(2-2-5)
IS	631	Seminar in Digital Libraries	

หมวดวิชาเอกเลือก
 นิสิตสามารถเลือกเรียนรายวิชาต่างๆ โดยให้สัมพันธ์กับการทำปฏิญานิพนธ์หรือ
 สารนิพนธ์

แผน ก แบบ ก 2 กำหนดให้เรียนวิชาเอกเลือกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

แผน ข กำหนดให้เรียนวิชาเอกเลือกไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต

สศ	502	การพัฒนาและจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศ	3(2-2-5)
IS	502	Information Resource Development and Organization	
สศ	503	กลยุทธ์การบริการสารสนเทศ	3(2-2-5)
IS	503	Information Service Strategies	
สศ	504	แหล่งสารสนเทศทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	3(2-2-5)
IS	504	Information Resources in Humanities and Social Sciences	
สศ	505	แหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3(2-2-5)
IS	505	Information Resources in Science and Technology	
สศ	506	แหล่งสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ	3(2-2-5)
IS	506	Information Resources in Health Sciences	
สศ	511	การค้นคืนและเข้าถึงสารสนเทศ	3(2-2-5)
IS	511	Information Retrieval and Access	
สศ	512	การจัดการห้องสมุดดิจิทัล	3(2-2-5)
IS	512	Digital Library Management	
สศ	513	การจัดระบบทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล	3(2-2-5)
IS	513	Digital Resource Organization	
สศ	601	หลักบริหารสำหรับนักวิชาชีพสารสนเทศ	3(2-2-5)
IS	601	Administrative Principles for Information Professionals	
สศ	602	ประเด็นเกี่ยวกับห้องสมุดและสารสนเทศ ในภูมิภาคอาเซียน	3(2-2-5)
IS	602	ASEAN Library and Information Issues	
สศ	611	การจัดการความรู้	3(2-2-5)
IS	611	Knowledge Management	
สศ	612	การจัดการสารสนเทศสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์	3(2-2-5)
IS	612	Information Management for E-commerce	

สศ	621	การจัดการฐานข้อมูลสำหรับระบบห้องสมุด	3(2-2-5)
IS	621	Database Management for Library Systems	
สศ	622	การพัฒนาเว็บสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ	3(2-2-5)
IS	622	Web Development for Information Profession	
สศ	632	การศึกษาอิสระ	3(1-2-6)
IS	632	Independent Study	
สศ	641	สารนิพนธ์	6 หน่วยกิต
IS	641	Master's Project	
สศ	651	ปริญญาานิพนธ์	12 หน่วยกิต
IS	651	Thesis	

คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

- 1) มีคุณธรรมจริยธรรมทางวิชาชีพ และจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) มีทักษะการรู้ สารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
- 3) มีความรู้ ความสามารถในการจัดการสารสนเทศในองค์กรต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม

2.2.4 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ได้เริ่มเปิดสอนในคณะอักษรศาสตร์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 โดยกำหนดให้เป็นวิชาศึกษาทั่วไปของคณะอักษรศาสตร์ ต่อมาในปีการศึกษา 2520 ได้เปิดเป็นวิชาโท มีฐานะเป็นหมวดวิชา และในปลายปี พ.ศ.2524 ได้ขยายงานจากหมวดวิชา เป็นภาควิชา ใช้ชื่อว่า "ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์" โดยได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2525 และเปิดสอนนักศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาเอก-โท บรรณารักษศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2526 เป็นต้นมา

ปัจจุบันภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรจาก "สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์" เป็น "สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์" โดยเปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2545

**ระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์**

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารนิเทศศาสตร์

ภาษาอังกฤษ Bachelor of Arts Program in Library and Information Science

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ทั้ง
ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
- 2) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้จากสื่อต่างๆ สามารถ
วิเคราะห์และแก้ปัญหาทางวิชาชีพได้อย่างมีเหตุผล
- 3) เพื่อผลิตบัณฑิตที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและ
พัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โครงสร้างหลักสูตร

1) วิชาศึกษาทั่วไป จำนวน	30	หน่วยกิต
2) วิชาเฉพาะ จำนวน	97	หน่วยกิต
2) วิชาเลือกเสรี	9	หน่วยกิต

รายวิชาเอกบังคับ

436 201	แหล่งสารสนเทศ (Information Sources)	(3-0-6)
436 202	การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resource Development)	(3-0-6)
436 203	การทำรายการวัสดุสารสนเทศเบื้องต้น (Basic Cataloging of Information Materials)	(3-0-6)

436 204	การจัดทำบรรณานุกรมและสาระสังเขป (Indexing and Abstracting)	(3-0-6)
436 205	การบริการสารสนเทศ (Information Services)	(3-0-6)
436 206	การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ (Analysis of Information Resources)	(3-0-6)
436 207	ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Library Automation)	(2-2-5)
436 208	การจัดการสถาบันบริการสารสนเทศ (Information Service Center Management)	(3-0-6)
436 209	การค้นคืนสารสนเทศ (Information Retrieval)	(2-2-5)
436 210	สัมมนาการฝึกปฏิบัติงาน (Seminar on Information Service Center Practicum)	(3-0-6)
436 211	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย (Introduction to Research)	(3-0-6)
436 301	การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ (Web Design and Development)	(2-2-5)
436 302	ระบบเครือข่ายสารสนเทศ (Information Networking)	(3-0-6)
436 303	การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (System Analysis and Design)	(3-0-6)
436 304	การจัดการฐานข้อมูล (Database Management)	(2-2-5)
436 305	ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System)	(3-0-6)

วิชาเอกเลือก

436 212	การปรับแต่งสารสนเทศ (Information Consolidation)	(3-0-6)
436 213	การจัดการสารสนเทศและความรู้ (Information and Knowledge Management)	(3-0-6)
436 214	การทำรายการวัสดุสารสนเทศขั้นสูง (Advanced Cataloging of Information Materials)	(3-0-6)
436 215	การส่งเสริมการอ่าน (Reading Promotion)	(3-0-6)
436 216	ทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources)	(3-0-6)
436 217	การจัดการจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ (Archive and Museum Management)	(3-0-6)
436 218	ห้องสมุดและสถาบันบริการสารสนเทศ (Libraries and Information Service Centers)	(3-0-6)
436 219	ห้องสมุดศิลปะและห้องสมุดดนตรี (Art Libraries and Music Libraries)	(3-0-6)
436 220	ศิลปะในสถาบันบริการสารสนเทศ (Art in Information Service Centers)	(3-0-6)
436 221	ภาษาอังกฤษเพื่อสารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ (English for Information and Library Science)	(3-0-6)
436 222	การตลาดสารสนเทศ (Marketing of Information)	(3-0-6)
436 223	การศึกษาเอกเทศ	(3-0-6)

(Independent Study)

- 436 224 ประเด็นปัจจุบันทางสารสนเทศศาสตร์ (3-0-6)
และบรรณารักษศาสตร์
(Current Issues in Information and Library Science)

กลุ่มสารสนเทศศาสตร์

- 436 307 การเขียนโปรแกรมบนเว็บ (2-2-5)
(Web Programming)
- 436 308 โปรแกรมประยุกต์โอเพนซอร์ส (2-2-5)
(Open Sources Applications)
- 436 309 การพิมพ์และธุรกิจการพิมพ์ (2-2-5)
(Printing and Publishing Business)
- 436 310 ระบบสำนักงานอัตโนมัติ (2-2-5)
(Office Automation)
- 436 311 โปรแกรมประยุกต์เพื่องานวิชาการ (2-2-5)
(Computer Applications for Academic Purposes)
- 436 312 การออกแบบและผลิตสื่อประสม (2-5-5)
(Multimedia Design and Production)

วิชาโทสาขาวิชาการจัดการสารสนเทศ

รายวิชาโทบังคับ

- 436 209 การค้นคืนสารสนเทศ (2-2-5)
(Information Retrieval)
- 436 212 การปรับแต่งสารสนเทศ (3-0-6)
(Information Consolidation)

436 213	การจัดการสารสนเทศและความรู้ (Information and Knowledge Management)	(3-0-6)
436 304	การจัดการฐานข้อมูล (Database Management)	(2-2-5)
436 306	ระบบสารสนเทศ (Information System)	(3-0-6)
รายวิชาโทเลือกกลุ่มบรรณารักษศาสตร์		
436 201	แหล่งสารสนเทศ (Information Sources)	(3-0-6)
436 202	การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources Development)	(3-0-6)
436 203	การทำรายการวัสดุสารสนเทศเบื้องต้น (Basic Cataloging of Information Materials)	(3-0-6)
436 204	การจัดทำบรรณานุกรมและสาระสังเขป (Indexing and Abstracting)	(3-0-6)
436 205	การบริการสารสนเทศ (Information Services)	(3-0-6)
436 206	การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ (Analysis of Information Resources)	(3-0-6)
436 207	ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Library Automation)	(2-2-5)
436 208	การจัดการสถาบันบริการสารสนเทศ (Information Service Center Management)	(3-0-6)
436 214	การทำรายการวัสดุสารสนเทศขั้นสูง (Advanced Cataloging of Information Materials)	(3-0-6)

436 215	การส่งเสริมการอ่าน (Reading Promotion)	(3-0-6)
436 216	ทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources)	(3-0-6)
436 217	การจัดการจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ (Archive and Museum Management)	(3-0-6)
436 218	ห้องสมุดและสถาบันบริการสารสนเทศ (Libraries and Information Service Centers)	(3-0-6)
436 219	ห้องสมุดศิลปะและห้องสมุดดนตรี (Art Libraries and Music Libraries)	(3-0-6)
436 220	ศิลปะในสถาบันบริการสารสนเทศ (Art in Information Service Centers)	(3-0-6)
436 221	ภาษาอังกฤษเพื่อสารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ (English for Information and Library Science)	(3-0-6)
436 222	การตลาดสารสนเทศ (Marketing of Information)	(3-0-6)
436 223	การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)	(1-4-4)
436 224	ประเด็นปัจจุบันทางสารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ (Current Issues in Information and Library Science)	(3-0-6)
กลุ่มสารสนเทศศาสตร์		
436 301	การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ (Web Design and Development)	(2-2-5)

436 302	ระบบเครือข่ายสารสนเทศ (Information Networking)	(3-0-6)
436 303	การวิเคราะห์และออกแบบระบบ (Systems Analysis and Design)	(3-0-6)
436 305	ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System)	(3-0-6)
436 307	การเขียนโปรแกรมบนเว็บ (Web Programming)	(2-2-5)
436 308	โปรแกรมประยุกต์โอเพนซอร์ส (Open Sources Applications)	(2-2-5)
436 309	การพิมพ์และธุรกิจการพิมพ์ (Printing and Publishing Business)	(2-2-5)
436 310	ระบบสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation)	(2-2-5)
436 311	โปรแกรมประยุกต์เพื่องานวิชาการ (Computer Applications for Academic Purposes)	(2-2-5)
436 312	การออกแบบและผลิตสื่อประสม (Multimedia Design and Production)	(2-2-5)

คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

- 1) มีความรู้ความเข้าใจในหน้าที่และการจัดการของศูนย์บริการสารสนเทศในฐานะที่เป็นแหล่งสารสนเทศที่เป็นแหล่งเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย
- 2) มีความรู้และความสามารถอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงานในศูนย์บริการสารสนเทศทุกประเภท
- 3) สามารถนำความรู้ด้านสารสนเทศและบรรณารักษศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเพื่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.5 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ภาษาอังกฤษ Bachelor of Arts Program in Information Science

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และความสามารถในการผลิต การจัดความรู้ การเผยแพร่ และการบริการสารสนเทศ
- 2) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ ประยุกต์ใช้ในงานสารสนเทศ
- 3) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริการสารสนเทศแก่สังคม
- 4) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงสังคมและเทคโนโลยี

โครงสร้างหลักสูตร

- 1) หลักสูตรวิชาเอกสารสนเทศศึกษา 63 หน่วยกิต
  - (1) วิชาเอกบังคับ 33 หน่วยกิต
  - (2) วิชาเอกเลือก 30 หน่วยกิต
- 2) หลักสูตรวิชาโทสารสนเทศศึกษา 24 หน่วยกิต
  - (1) วิชาโทบังคับ 12 หน่วยกิต
  - (2) วิชาโทเลือก 12 หน่วยกิต

วิชาเอกบังคับ

IS 200 หลักสารสนเทศศาสตร์	3 หน่วยกิต
IS 202 ระบบสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 203 ผู้ใช้ และบริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 204 หลักการจัดสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 205 การจัดการสารสนเทศอินเทอร์เน็ต	3 หน่วยกิต
IS 206 หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น	3 หน่วยกิต

IS 207 การออกแบบและสร้างฐานข้อมูล	3 หน่วยกิต
IS 302 การจัดการหน่วยงานบริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 307 วรรณคดีและสาระสังเขป	3 หน่วยกิต
IS 406 การวิจัยสารสนเทศศาสตร์	3 หน่วยกิต
IS 409 การฝึกปฏิบัติงาน	3 หน่วยกิต

วิชาเอกเลือก 30 หน่วยกิต นักศึกษาวิชาเอกสารสนเทศศึกษาศาสตร์สามารถเลือกเรียนวิชาใด ๆ เฉพาะในหมวดวิชาบรรณารักษศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์หมวดใดหมวดหนึ่ง หรือรวมกันทั้งสองหมวดก็ได้

วิชาโทบังคับ 12 หน่วยกิต ให้เลือกเรียนจากรายวิชาต่อไปนี้

IS 200 หลักสารสนเทศศาสตร์	3 หน่วยกิต
IS 202 ระบบสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 203 ผู้ใช้และบริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 204 หลักการจัดการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 205 การจัดการสารสนเทศอินเทอร์เน็ต	3 หน่วยกิต
IS 206 หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
IS 207 การออกแบบและสร้างฐานข้อมูล	3 หน่วยกิต
IS 302 การจัดการหน่วยงานบริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 307 วรรณคดีและสาระสังเขป	3 หน่วยกิต
* IS 406 การวิจัยสารสนเทศศาสตร์	3 หน่วยกิต

วิชาโทเลือก

ให้เลือกเรียน 12 หน่วยกิต จากรายวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาศาสตร์ ยกเว้นวิชา **IS 409 การฝึกปฏิบัติงาน ซึ่งเปิดไว้สำหรับนักศึกษาสาขาเอกสารสนเทศศึกษาศาสตร์เท่านั้น

กระบวนวิชาที่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์เปิดสอน

หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ

IS 200 หลักสารสนเทศศาสตร์	3 หน่วยกิต
IS 202 ระบบสารสนเทศ	3 หน่วยกิต

IS 203 ผู้ใช้และบริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 204 หลักการจัดการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 205 การจัดการสารสนเทศอินเทอร์เน็ต	3 หน่วยกิต
IS 206 หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น	3 หน่วยกิต
IS 207 การออกแบบและสร้างฐานข้อมูล	3 หน่วยกิต
IS 302 การจัดการหน่วยงานบริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 307 วรรณกรรมและสาระสังเขป	3 หน่วยกิต
IS 406 การวิจัยสารสนเทศศาสตร์	3 หน่วยกิต
IS 409 การฝึกปฏิบัติงาน	3 หน่วยกิต
หมวดวิชาบรรณารักษศาสตร์	
IS 213 ทรัพยากรสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 319 ทรัพยากรสารสนเทศและบริการอ้างอิง	3 หน่วยกิต
IS 321 ทรัพยากรสารสนเทศทางสังคมศาสตร์	3 หน่วยกิต
เลือกเรียน 1 กระบวนวิชา	
IS 322 ทรัพยากรสารสนเทศทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3 หน่วยกิต
IS 323 ทรัพยากรสารสนเทศทางมนุษยศาสตร์	3 หน่วยกิต
IS 324 การผลิตเอกสารในวิชาชีพ	3 หน่วยกิต
IS 325 การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 326 การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศระบบทศนิยมดิวอี้	3 หน่วยกิต
IS 327 การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศระบบห้องสมุด	3 หน่วยกิต
รัฐสภาอเมริกัน	
IS 328 การวิเคราะห์และทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 354 การอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 356 การพิมพ์และการเผยแพร่หนังสือ	3 หน่วยกิต
IS 365 ห้องสมุดดิจิทัล	3 หน่วยกิต
IS 366 การรู้สารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 367 จริยธรรมของนักสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 381 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา	3 หน่วยกิต
เลือกเรียน 1 กระบวนวิชา	

IS 382 ห้องสมุดประชาชน	3 หน่วยกิต
IS 383 ห้องสมุดเฉพาะ	3 หน่วยกิต
IS 384 ห้องสมุดกฎหมาย	3 หน่วยกิต
IS 385 ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับเด็กและวัยรุ่น	3 หน่วยกิต
IS 386 ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับผู้ใหญ่	3 หน่วยกิต
IS 387 บริการสารสนเทศเพื่อชุมชน	3 หน่วยกิต
IS 388 การเผยแพร่บริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 389 ทรัพยากรสารสนเทศและการรู้หนังสือ	3 หน่วยกิต
IS 480 บุคลากรในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 481 การจัดการสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง	3 หน่วยกิต
IS 485 สารสนเทศทางเศรษฐศาสตร์และธุรกิจ	3 หน่วยกิต
หมวดวิชาสารสนเทศศาสตร์	
IS 332 การแก้ปัญหาในระบบสารสนเทศ 1	3 หน่วยกิต
IS 333 การแก้ปัญหาในระบบสารสนเทศ 2	3 หน่วยกิต
IS 335 ระบบเครือข่ายสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 336 ระบบการค้นคืนสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 339 การจัดการสารสนเทศเพื่อการบริการ	3 หน่วยกิต
IS 340 โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการบริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 350 การจัดการจดหมายเหตุ	3 หน่วยกิต
IS 352 การจัดการเอกสาร	3 หน่วยกิต
IS 355 เทคโนโลยีในการจัดเอกสารและจดหมายเหตุ	3 หน่วยกิต
IS 357 การใช้ไมโครคอมพิวเตอร์กับงานบริการสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 359 เทคนิคการเขียนโครงการในระบบสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 363 การวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 373 การสื่อสารทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	3 หน่วยกิต
IS 458 การศึกษาพิเศษด้านวิชาชีพสารสนเทศศึกษา	3 หน่วยกิต
IS 486 สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ	3 หน่วยกิต

**ระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551)**

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์

ภาษาอังกฤษ Master of Arts Program in Library and Information Science

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตผู้บริหารและผู้ให้บริการสารสนเทศที่มีความรู้และความสามารถในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เพื่อการจัดการและให้บริการสารสนเทศในองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อผลิตอาจารย์และนักวิชาการที่มีความรู้ และความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
- 3) เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
- 4) เพื่อส่งเสริมการศึกษาและความก้าวหน้าทางด้านวิชาการที่เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการสารสนเทศ
- 5) เพื่อสนองความต้องการของตลาดงานในการผลิตบรรณารักษ์และนักสารสนเทศที่มีความรู้และความชำนาญเฉพาะด้าน

โครงสร้างหลักสูตร

แผน ก

1) จำนวนหน่วยกิตรายวิชาเรียน	30	หน่วยกิต
วิชาบังคับ	18	หน่วยกิต
วิชาเฉพาะด้าน	12	หน่วยกิต

2) จำนวนหน่วยกิตวิทยานิพนธ์	12	หน่วยกิต
-----------------------------	----	----------

แผน ข

1) จำนวนหน่วยกิตรายวิชาเรียน	30	หน่วยกิต
------------------------------	----	----------

วิชาบังคับ	18	หน่วยกิต
วิชาเฉพาะด้าน	18	หน่วยกิต
2) จำนวนหน่วยกิตสารนิพนธ์	6	หน่วยกิต

หมวดวิชาบังคับ

IS 601	มิติใหม่ทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
IS 603	การจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ
IS 605	การจัดวัสดุสารสนเทศชั้นสูง
IS 607	แหล่งทรัพยากรและบริการสารสนเทศ
IS 608	การค้นคืนสารสนเทศ
IS 609	การวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

วิชาเฉพาะด้าน

สาขาการจัดการห้องสมุด

IS 613	การจัดพิมพ์และตลาดหนังสือ
IS 617	ทรัพยากรสารสนเทศทางไทยศึกษา
IS 622	การจัดหมวดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน
IS 625	จริยธรรมของบรรณารักษ์และนักสารสนเทศ
IS 631	การบริหารงานศูนย์สื่อสารสนเทศ
IS 641	การพัฒนาทรัพยากรสื่อสารสนเทศ
IS 642	การผลิตสื่อสารสนเทศ
IS 655	หนังสือตัวเขียนและหนังสือหายาก
IS 657	สื่อสารสนเทศทางวัฒนธรรม
IS 741	สัมมนาด้านบรรณารักษศาสตร์
IS 751	การบริหารงานจดหมายเหตุ
IS 765	การจัดเก็บและการบริการจดหมายเหตุ

สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์

- IS 671 เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานเอกสาร
  - IS 673 การประมวลผลข้อมูลเพื่อบริการสารสนเทศ
  - IS 683 การวิเคราะห์ระบบสารสนเทศ
  - IS 684 ห้องสมุดและข่ายงานสารสนเทศ
  - IS 685 วรรณคดีและสาระสังเขป
  - IS 686 โทรคมนาคมและบริการสารสนเทศ
  - IS 691 การบริหารงานบุคคลของศูนย์สารสนเทศ
  - IS 771 ระบบอัตโนมัติในห้องสมุด
  - IS 772 การจัดการฐานข้อมูลและบริการสารสนเทศ
  - IS 777 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ
  - IS 778 ระบบสารสนเทศสำนักงาน
  - IS 784 การถ่ายทอดสารสนเทศ
  - IS 785 พฤติกรรมผู้ใช้สารสนเทศ
  - IS 786 การส่งเสริมสารสนเทศ
  - IS 788 สัมมนาด้านสารสนเทศศาสตร์
- คั่นคว่ำอิสระ
- IS 796 สารนิพนธ์
  - IS 799 วิทยานิพนธ์

2.2.6 ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ชื่อหลักสูตร

ภาษาไทย หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

ภาษาอังกฤษ Bachelor of Arts Program in Information Studies

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ด้านสารสนเทศศึกษา และมีทักษะในการประกอบอาชีพ เพื่อสนองความต้องการของตลาดงานในภาคธุรกิจและภาครัฐ
- 2) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการวางแผนและการจัดการสารสนเทศอย่างมีระบบ
- 3) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการสารสนเทศ
- 4) เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีจริยธรรมวิชาชีพ
- 5) เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความใฝ่รู้ และมีทักษะในการค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

โครงสร้างหลักสูตร

1) วิชาศึกษาทั่วไป	จำนวน	30	หน่วยกิต
2) วิชาเฉพาะ	จำนวน	102	หน่วยกิต
(1) กลุ่มวิชาแกน	จำนวน	24	หน่วยกิต
(2) กลุ่มวิชาเอก	จำนวน	63	หน่วยกิต
(2) กลุ่มวิชาเอกบังคับ	จำนวน	39	หน่วยกิต
3) วิชาเลือกเสรี	จำนวน	6	หน่วยกิต

วิชาศึกษาทั่วไป

HG008	ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร (Thai Language for Communication)	3 (3-0-6)
HG009	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 1 (English for Communication 1)	3(3-0-6)

HG010	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2 (English for Communication 2)	3 (3-0-6)
HG011	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3 (English for Communication 3)	3(3-0-6)
HG012	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 4 (English for Communication 4)	3(3-0-6)
SG004	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Modern Science and Technology)	3(3-0-6)
SG005	คณิตศาสตร์และสถิติสำหรับชีวิตประจำวัน (Mathematics and Statistics for Daily Life)	3(3-0-6)
BG002	ธุรกิจสมัยใหม่ (Modern Business)	3(3-0-6)
HG022	การบริหารตนเอง (Self -Management)	3(3-0-6)
HG032	ทักษะการดำรงชีวิตในสังคมโลก (Global Life Skills)	3(3-0-6)
วิชาเฉพาะ (กลุ่มวิชาแกน)		
HO101	ทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy Skills)	3(2-2-5)
HO102	มนุษย์กับอารยธรรม (Man and Civilization)	3(3-0-6)
HO103	สุนทรียวิจิตร (Aesthetics Appreciation)	3(3-0-6)
HO201	ภาษาและวัฒนธรรม (Language and Culture)	3(3-0-6)

HO202	การคิดเพื่อการพัฒนา (Thinking for Development)	3(3-0-6)
HO203	วาทศิลป์ (Speech Communication)	3(2-2-5)
HO301	จริยศาสตร์สำหรับชีวิตประจำวัน (Ethics for Daily Life)	3(3-0-6)
HO302	กระบวนการกลุ่มในการแก้ปัญหา (Group Dynamics)	3(2-2-5)
วิชาเฉพาะ (กลุ่มวิชาเอกบังคับ)		
HN101	สารสนเทศกับสังคม (Information and Society)	3(3-0-6)
HN102	การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ (Information Resources Development)	3(3-0-6)
HN201	ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอ้างอิง (Reference Resources)	3(2-2-5)
HN202	การวิเคราะห์สารสนเทศ (Information Analysis)	3(2-2-5)
HN203	การทำดัชนีและสาระสังเขป (Indexing and Abstracting)	3(2-2-5)
HN204	การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ (Information Services and Dissemination)	3(2-2-5)
HN301	การทำรายการทรัพยากรสารสนเทศ (Cataloging of Information Resources)	3(2-2-5)
HN302	การจัดการห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ (Management of Libraries and Information Centers)	3(3-0-6)

HN303	การพัฒนาระบบสารสนเทศ (Information systems Development)	3(3-0-6)
HN304	การจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ (Information Storage and Retrieval)	3(2-2-5)
HN305	การพัฒนาฐานข้อมูลในงานสารสนเทศ (Database Development in Information Work)	3(2-2-5)
HN306	การวิจัยในสาขาสารสนเทศศึกษา (Research in Information Studies)	3(3-0-6)
HN401	ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Libraries)	3(2-2-5)
วิชาเลือกเสรี		
HN231	การอ่านเพื่องานสารสนเทศ (Reading for Information Work)	3(2-2-5)
HN232	ภาษาอังกฤษเพื่องานสารสนเทศ (English for Information Work)	3(2-2-5)
HN233	การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์เบื้องต้นเพื่องาน สารสนเทศ 3 (Introduction to Computer Programming for Information Work)	(2-2-5)
HN234	การพัฒนาสื่อประสมเพื่องานสารสนเทศ (Multimedia Development for Information Work)	3 (2-2-5)
HN235	การจัดการเว็บไซต์เพื่องานสารสนเทศ (Web Site Management for Information Work)	3(2-2-5)
HN331	แหล่งสารสนเทศทางธุรกิจและอุตสาหกรรม 3 (Information Sources in Business and Industry)	(3-0-6)

HN332	การจัดการสารสนเทศธุรกิจ (Management of Business Information)	3(3-0-6)
HN333	การตลาดเพื่องานบริการสารสนเทศ (Marketing for Information Services)	3(3-0-6)
HN334	การจัดการสารสนเทศสำนักงาน (Office Information Management)	3(3-0-6)
HN335	กิจกรรมสารสนเทศเพื่อบริการสังคม (Information Activities for Social Services)	3(2-2-5)
HN336	การจัดการจดหมายเหตุ (Archives Management)	3(3-0-6)
HN337	ประสบการณ์วิชาชีพ (Practicum)	3(0-20-10)
HN431	บูรณาการความรู้เพื่อวิชาชีพสารสนเทศ (Knowledge Integration for Information Profession)	3(0-6-3)
HN432	การจัดการความรู้ในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ (Knowledge Management in Libraries and Information Centers)	3(3-0-6)
HN433	คลังความรู้ (Knowledge Repositories)	3(2-2-5)
HN434	การจัดการโครงการเพื่องานสารสนเทศ (Project Management for Information Work)	3(2-2-5)
HN435	ธุรกิจสารสนเทศ (Information Business)	3(3-0-6)
HN436	การประมวลสารสนเทศสำเร็จรูป (Information Repackaging)	3(2-2-5)
HN437	การศึกษาอิสระ (Independent Study)	3(3-0-6)

HN438

สหกิจศึกษา

3(0-6-3)

(Co-operative Education)

คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

- 1) มีความรู้ ความสามารถด้านสารสนเทศศึกษา
- 2) มีทักษะและประสบการณ์การเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ พร้อมสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหา และการพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาการ และวิชาชีพด้านสารสนเทศศึกษา
- 3) มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณตามหลักวิชาการและวิชาชีพ

2.3 สถิติการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการศึกษาในส่วนของภาควิชาที่เปิดสอนสาขามหาวิทยาลัยและสารสนเทศศาสตร์เป็นวิชาเอก ในเขตกรุงเทพมหานคร 6 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัย ศิลปากร และ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ซึ่งแต่ละแห่งมีสถิติการสำเร็จการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงสถิติการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และ/หรือ
สารสนเทศศาสตร์ระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท

สถาบันการศึกษา	ปี 2552		ปี 2553		ปี 2554		ปี 2555	
	ตรี	โท	ตรี	โท	ตรี	โท	ตรี	โท
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	29	7	21	5	24	4	24	7
2. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	32	24	23	17	25	13	30	6
3. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	44	10	32	33	26	6	19	6
4. มหาวิทยาลัยศิลปากร	25	-	16	-	8	-	14	-
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	23	-	29	-	12	-	15	-
6. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	16	-	8	-	19	-	7	-

หมายเหตุ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
เปิดการเรียนการสอนสาขาบรรณารักษศาสตร์และ/หรือสารสนเทศศาสตร์
ระดับปริญญาตรีเท่านั้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ครุณี ณ ลำปาง และ รัตนา ณ ลำพูน (2532) ศึกษาเรื่อง การสำรวจความต้องการของสังคมภาคเหนือต่อการเปิดหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์มหาบัณฑิต โดยศึกษาจากผู้รับผิดชอบงานห้องสมุดในจังหวัดภาคเหนือ 17 จังหวัด พบว่าด้านการจัดการห้องสมุดเกือบทุกแห่งมีการจัดบริการรับ-จำหน่ายหนังสือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ารวมทั้งบริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการต่างๆ ที่ห้องสมุดจัดขึ้น ผู้ใช้ส่วนใหญ่ให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามากที่สุด และต้องการข้อมูลสำเร็จรูป ในด้านการศึกษาต่อของบรรณารักษ์เห็นว่า ผู้บริหารห้องสมุดควรมีความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์อย่างน้อยระดับปริญญาโท ส่วนบรรณารักษ์ระดับหัวหน้างาน ควรมีความรู้ด้านบรรณารักษศาสตร์อย่างน้อยระดับปริญญาตรี ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากเห็นว่าการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทจะทำให้บรรณารักษ์เป็นผู้ที่มีความใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะส่งผลให้ห้องสมุดมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการศึกษาในระดับปริญญาโทนั้น ควรเน้นบางสาขาวิชาที่จะทำให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพงานของห้องสมุด ด้านบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์ส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพราะต้องการนำความรู้มาปรับปรุงงานห้องสมุด และเห็นว่าการศึกษา ต่อระดับปริญญาโทในสาขามหาบัณฑิต ควรจะรับผู้ที่สำเร็จการ ศึกษาปริญญาตรีสาขาใดก็ได้เข้าศึกษาต่อ นอกจากนี้ ยังเห็นว่าบรรณารักษ์ระดับผู้บริหารและหัวหน้างานควรมีความรู้ระดับปริญญาโทขึ้นไป

สุรินทร์ ต้นสกุล (2536) ศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทยในระยะ 10 ปีข้างหน้า พบว่า หลักสูตรควรจะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้มหาบัณฑิตมีความสามารถด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และสามารถนำเทคโนโลยีนั้นมาจัดการและบริการสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ได้มีประสิทธิภาพ ด้านโครงสร้างหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรควรอยู่ระหว่าง 36-40 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตในรายวิชาบังคับควรอยู่ระหว่าง 9-13 หน่วยกิตและวิชาเลือกควรอยู่ระหว่าง 15-21 หน่วยกิต วิชาสัมพันธ จะมีความสำคัญ และ

มีจำนวนหน่วยกิตเพิ่มขึ้น วิทยานิพนธ์ควรจะมีจำนวนหน่วยกิตอยู่ระหว่าง 6-9 หน่วยกิต ในด้าน เนื้อหารายวิชาของหลักสูตร สำหรับรายวิชาบังคับเน้นวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และวิชาการจัดการ และการบริการของศูนย์สารสนเทศ สำหรับวิชาเลือก ประกอบด้วยรายวิชาในกลุ่มการจัดเก็บ การคั่นคืน และการบริการสารสนเทศ กลุ่มวิชาด้านการบริหารและการจัดการสารสนเทศ กลุ่มวิชา ด้านเทคโนโลยี กลุ่มวิชาด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร และกลุ่มวิชาด้าน แหล่งสารสนเทศและสารสนเทศเฉพาะด้าน สำหรับรายวิชาเลือกอื่นที่ควรจัดให้มี คือ วิชาสถิติ และ แต่ละรายวิชาควรมีจำนวนหน่วยกิต 3 หน่วยกิต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 103 คน ได้แก่

- 1) หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา 6 แห่ง
- 2) ผู้อำนวยการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา 21 แห่ง
- 3) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานของรัฐ 39 แห่ง
- 4) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานอิสระ 13 แห่ง
- 5) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 7 แห่ง
- 6) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดเอกชน 17 แห่ง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความต้องการของตลาดแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาคูณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ตลาดแรงงานต้องการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 6 ข้อ ได้แก่ ชื่อหน่วยงาน ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อายุการทำงาน และจำนวนบรรณารักษ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีทั้งหมด 2 ข้อ ได้แก่ ลักษณะของแหล่งบริการสารสนเทศในหน่วยงาน และความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระยะ 5 ปีข้างหน้า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยคุณสมบัติ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เชิงทฤษฎี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสารประกอบการประชุมวิชาการ เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล" เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2553 เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เชิงทฤษฎี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ

2) ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยเลือกใช้แบบสอบถามแบบ มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต

3) ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามการพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ซึ่งสร้างโดยครุณี ฌ ลำปาง และ รัตนา ฌ ลำพูน (2532) สุรินทร์ ต้นสกุล (2536)

4) สร้างแบบสอบถามการพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 6 ข้อ ได้แก่ ชื่อหน่วยงาน ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อายุการทำงาน และจำนวน บรรณารักษ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีทั้งหมด 2 ข้อ ได้แก่ ลักษณะของแหล่งบริการสารสนเทศในหน่วยงาน และความต้องการแรงงาน สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระยะ 5 ปีข้างหน้า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยคุณสมบัติ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เชิงทฤษฎี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ

3.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 การหาความเที่ยงตรง (Content Validity) แบบสอบถามที่นำมาใช้การศึกษาค้างนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ เอื้อพันธ์วิริยะกุล รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และรองศาสตราจารย์ พว พันธ์เมฆา อาจารย์พิเศษ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการตรวจสอบความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ ลำนวนภาษา ความชัดเจนของข้อความถาม ความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหา และสามารถวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาในค้างนี้

3.3.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach α - Coefficient) ที่คำนวณโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window ได้ค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ซึ่งถือว่าเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือแนะนำตัว พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ในการแจกแบบสอบถามแบบไปพร้อมกับแบบสอบถามและจัดส่งทางไปรษณีย์ให้กับหัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด 103 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 86 ชุด และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 70 ชุด (ร้อยละ 67.30)

3.5 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3.5.2 วิเคราะห์ปัจจัยด้านต่างๆ ของคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับ โดยเลือกตอบ 1 ข้อ จาก 5 ข้อ ตามสเกลระดับความต่อเนื่องจาก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มาแจกแจงความถี่เป็นรายชื่อและรายด้าน โดยกำหนดน้ำหนักของคะแนนดังนี้

ตอบช่องมากที่สุด	กำหนดน้ำหนักให้	5 คะแนน
ตอบช่องมาก	กำหนดน้ำหนักให้	4 คะแนน
ตอบช่องปานกลาง	กำหนดน้ำหนักให้	3 คะแนน
ตอบช่องน้อย	กำหนดน้ำหนักให้	2 คะแนน
ตอบช่องน้อยที่สุด	กำหนดน้ำหนักให้	1 คะแนน

สำหรับการแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ยนั้น ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยแบบอิงเกณฑ์ (Criterion reference) 5 ระดับ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538: 9) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า	ต้องการคุณสมบัตินั้นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า	ต้องการคุณสมบัตินั้นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า	ต้องการคุณสมบัตินั้นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า	ต้องการคุณสมบัตินั้นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า	ต้องการคุณสมบัตินั้นน้อยที่สุด

3.5.3 นำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ และรายด้าน

3.5.4 นำผลรวมค่าเฉลี่ยรายด้านของ คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มาจัดอันดับความสำคัญ เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปจนถึงด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามอันดับทั้ง 4 ด้าน

3.5.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.5.1 ค่าร้อยละ

3.5.5.2 ค่าเฉลี่ย

3.5.5.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 1) สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) ลักษณะของศูนย์รวบรวมเอกสารและให้บริการสารสนเทศ
- 3) ความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ในเขตกรุงเทพมหานครในระยะ 5 ปีข้างหน้า

- 4) คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ในระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

- 5) การจัดอันดับความสำคัญของคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	61	87.14
ชาย	9	12.86
รวม	70	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 35 ปี	5	7.14
35-45 ปี	15	21.43
มากกว่า 45 ปี	50	71.43
รวม	70	100.00
ประสบการณ์การทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	1	1.43
5-10 ปี	9	12.86
11-15 ปี	8	11.43
มากกว่า 15 ปี	52	74.29
รวม	70	100.00

2) ลักษณะของศูนย์รวบรวมเอกสารและให้บริการสารสนเทศ

ตารางที่ 4.2 ลักษณะของศูนย์รวบรวมเอกสารและให้บริการสารสนเทศ

ลักษณะของศูนย์รวบรวมเอกสาร และให้บริการสารสนเทศ	จำนวน	ร้อยละ
1. ห้องสมุด	59	84.29
2. หน่วยจัดเก็บเอกสาร	3	4.29
3. ศูนย์สารสนเทศ	1	1.42
4. อื่นๆ	7	10.00
รวม	70	100.00

จากผลการวิจัยพบว่า ในระยะ 5 ปีข้างหน้า จากจำนวนตลาดแรงงาน (องค์กร) ทั้งหมด 70 แห่ง มีตลาดแรงงานที่ต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ 48 แห่ง (ร้อยละ 68.57) ไม่ต้องการ 22 แห่ง (ร้อยละ 31.43) เมื่อพิจารณาตามรายองค์กร พบว่ามีองค์กรที่ระบุรายละเอียดของความ ต้องการ ได้แก่ จำนวนบุคลากร คุณสมบัติ และตำแหน่งที่ต้องการเพิ่มในแต่ละปี ในระยะเวลา 5 ปี ข้างหน้า ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ในระยะ 5 ปีข้างหน้า

ประเภทองค์กร	ความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์														
	พ.ศ.2555			พ.ศ.2556			พ.ศ.2557			พ.ศ.2558			พ.ศ.2559		
	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ฯ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์		2			1										
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ			1			1			1			1			1
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์					5*			2		1					
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		1									1				
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ										1			1		
มหาวิทยาลัยศิลปากร		1													
มหาวิทยาลัยเกริก		1**									1			1	
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต		2						2			1**				
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ		1**						1			2**				
ห้องสมุดหน่วยงานของรัฐ ห้องสมุดและหอจดหมายเหตุกาญจนาภิเษกฯ					1					1*		1			
ห้องสมุดสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนา ชนบท	1					1			1						
ห้องสมุดสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม					1										

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเภทองค์กร	ความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์														
	พ.ศ.2555			พ.ศ.2556			พ.ศ.2557			พ.ศ.2558			พ.ศ.2559		
	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก
สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4			3											
ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน	1			1			1			1			1		
ห้องสมุดกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	1														
ห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม	1			1			1			1			4		
ห้องสมุดหน่วยงานอิสระ ศูนย์ความรู้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	1*			1*			1*			1*					
สำนักวิจัยและวิชาการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน	1			1											
ห้องสมุดศาลรัฐธรรมนูญ	1			1			1								
ห้องสมุดสถาบันอุตสาหกรรมสิ่งทอ	1*														
ห้องสมุดสุริยานุวัตร	1			1*			1*								
ห้องสมุดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ															
ห้องสมุดการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	1														

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ประเภทองค์กร	ความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์														
	พ.ศ.2555			พ.ศ.2556			พ.ศ.2557			พ.ศ.2558			พ.ศ.2559		
	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก	ตรี	โท	เอก
ห้องสมุดหน่วยงานเอกชน															
ห้องสมุดศูนย์การสร้างสรรค์และออกแบบ	1			1											
ศูนย์วิทยบริการสถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น		1													
ห้องสมุดสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์	1			1											

หมายเหตุ: * หมายถึง นักเอกสารสนเทศ
 ** หมายถึง นักวิชาการคอมพิวเตอร์

4) คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.4 คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
ระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

คุณสมบัติที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้เชิงทฤษฎี (Theoretical Knowledge)			
1. มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และลงรายการ ทรัพยากรสารสนเทศ	4.39	0.69	มาก
2. มีความรู้ความสามารถในจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	4.14	0.69	มาก
3. มีความรู้ความสามารถในด้านงานเทคนิคของห้องสมุด	4.14	0.69	มาก
4. มีความรู้ความสามารถในด้านงานบริการของห้องสมุด	4.37	0.68	มาก
5. มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการความรู้ในองค์กร	4.34	0.70	มาก
6. มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการห้องสมุด หรือศูนย์สารสนเทศของหน่วยงาน	4.50	0.68	มากที่สุด
7. มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ	4.26	0.72	มาก
8. มีความรู้ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทย	4.20	0.71	มาก
9. มีความรู้ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาต่างประเทศ	4.19	0.75	มาก
10. มีความรู้ความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนางานที่ตน รับผิดชอบ	4.16	0.84	มาก
รวม	4.27	0.72	มาก
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)			
11. โปรแกรม Microsoft Word	4.37	0.64	มาก
12. โปรแกรม Microsoft Excel	4.21	0.66	มาก
13. โปรแกรม Microsoft Power point	4.17	0.74	มาก
14. โปรแกรม Microsoft Access	3.83	0.82	มาก
15. โปรแกรม Photoshop	3.71	0.85	มาก
16. โปรแกรม PageMaker	3.69	0.86	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

คุณสมบัติที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) (ต่อ)			
17. มีความรู้เกี่ยวกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	4.36	0.72	มาก
18. มีความรู้เกี่ยวกับโปรแกรม Open Source / Freeware	4.19	0.64	มาก
19. มีความรู้ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น รับ-ส่ง อีเมลล์ ถ่ายโอนข้อมูล สืบค้นข้อมูล	4.37	0.70	มาก
20. มีความรู้ความสามารถในการสร้างเว็บไซต์	4.24	0.77	มาก
รวม	4.12	0.75	มาก
ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน (Workplace Competencies)			
21. มีความตรงต่อเวลา	4.63	0.54	มากที่สุด
22. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.53	0.58	มากที่สุด
23. เคารพกฎระเบียบของหน่วยงาน	4.57	0.58	มากที่สุด
24. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	4.53	0.83	มากที่สุด
25. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.64	0.57	มากที่สุด
26. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถปฏิบัติงานดีร่วมกับผู้อื่นได้	4.67	0.50	มากที่สุด
27. มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน	4.60	0.52	มากที่สุด
28. รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัด	4.54	0.58	มากที่สุด
29. มีทักษะในการสื่อสาร	4.54	0.60	มากที่สุด
30. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม	4.59	0.60	มากที่สุด
31. ความจงรักภักดีต่อหน่วยงานและองค์กร	4.61	0.52	มากที่สุด
32. มีความสามารถในการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้	4.53	0.58	มากที่สุด
รวม	4.59	0.57	มากที่สุด

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

คุณสมบัติที่พึงประสงค์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ (Professional Competencies)			
33. มีจริยธรรม/จรรยาบรรณในการทำงาน	4.56	0.50	มากที่สุด
34. มีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน	4.51	0.53	มากที่สุด
35. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	4.59	0.55	มากที่สุด
36. มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	4.49	0.55	มาก
37. สามารถปฏิบัติงานให้เสร็จลุล่วงตามเวลาที่กำหนด	4.56	0.55	มากที่สุด
38. รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร	4.60	0.49	มากที่สุด
39. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	4.53	0.55	มากที่สุด
40. มีบุคลิกภาพดีและแต่งกายเหมาะสม	4.26	0.63	มาก
41. ความประพฤติสุภาพเรียบร้อย	4.33	0.56	มาก
42. มีความละเอียดรอบคอบ	4.51	0.50	มากที่สุด
43. มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน	4.56	0.53	มากที่สุด
44. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.33	0.56	มาก
45. มีปฏิภาณ ไหวพริบ	4.51	0.53	มากที่สุด
46. มีความอดทน	4.54	0.56	มากที่สุด
47. มีจิตบริการ	4.79	0.48	มากที่สุด
รวม	4.52	0.54	มากที่สุด

5) การจัดอันดับความสำคัญของคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4.5 การจัดอันดับความสำคัญคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

คุณสมบัติที่พึงประสงค์	คะแนนเฉลี่ย	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน	4.59	มากที่สุด	1
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ	4.52	มากที่สุด	2
3. ด้านความรู้เชิงทฤษฎี	4.27	มาก	3
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.12	มาก	4

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่าตลาดแรงงานมีความต้องการคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์เรียงตามอันดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านความรู้เชิงทฤษฎี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความต้องการของตลาดแรงงาน และคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งสิ้น 70 คน ได้แก่
  - (1) หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา
  - (2) ผู้อำนวยการห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา
  - (3) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานของรัฐ
  - (4) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานอิสระ
  - (5) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
  - (6) ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุดเอกชน

- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความต้องการของตลาดแรงงาน และคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 6 ข้อ ได้แก่ ชื่อ หน่วยงาน ตำแหน่งงานของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ อายุการทำงาน และจำนวนบรรณารักษ์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มีทั้งหมด 2 ข้อ ได้แก่ ลักษณะของแหล่งบริการสารสนเทศในหน่วยงาน และความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระยะ 5 ปีข้างหน้า

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยคุณสมบัติ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้เชิงทฤษฎี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน และ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือแนะนำตัวพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ในการแจกแบบสอบถามแนบไปพร้อมกับแบบสอบถามและจัดส่งทางไปรษณีย์ให้กับหัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา ผู้อำนวยการ/หัวหน้าห้องสมุด 103 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 86 ชุด และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 70 ชุด (ร้อยละ 67.30)

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 70 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 87.14) อายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 71.43) และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี (ร้อยละ 74.29)

5.1.2 ความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

5.1.2.1 ศูนย์รวบรวมเอกสารและให้บริการสารสนเทศของตลาดแรงงาน (องค์กร) ทั้งหมด 70 แห่ง มีในลักษณะเป็นห้องสมุด (ร้อยละ 84.29) หน่วยจัดเก็บเอกสาร (ร้อยละ 4.29) ศูนย์สารสนเทศ (ร้อยละ 1.42) และอื่นๆ (ร้อยละ 10.00)

5.1.2.2 ในระยะเวลา 5 ปี ข้างหน้า มีตลาดแรงงานที่ต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (ร้อยละ 68.57) ไม่ต้องการ (ร้อยละ 31.43)

5.1.3 ความต้องการคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

5.1.3.1 ด้านความรู้เชิงทฤษฎี (Theoretical Knowledge) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศของหน่วยงาน ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาที่มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดคือ มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.39$)

5.1.3.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยคุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุด มี 2 ข้อ คือ มีความสามารถในการใช้โปรแกรม Microsoft Word และ มีความรู้ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น รับ-ส่งอีเมลล์ ถ่ายโอน ข้อมูล สืบค้นข้อมูล ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมาคือ มีความรู้เกี่ยวกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ($\bar{X} = 4.36$)

5.1.3.3 ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน (Workplace Competencies) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อ มีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยคุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุดคือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.64$)

5.1.3.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ (Professional Competencies) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน คือ มีจิตบริการ ($\bar{X} = 4.79$) รองลงมาคือ รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร ($\bar{X} = 4.60$)

5.1.4 การจัดอันดับความสำคัญของคุณสมบัติของที่พึงประสงค์สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตลาดแรงงานมีความต้องการ คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน เรียงตามอันดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ ด้านความรู้เชิงทฤษฎี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 ความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

จากผลการวิจัยพบว่า ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ร้อยละ 68.57

เมื่อจำแนกตามองค์กรพบว่าในระยะ 5 ปีข้างหน้า มีตลาดแรงงานที่ต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แจกแจงตามวุฒิการศึกษาและระยะเวลา ดังนี้

1) ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

(1) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ต้องการอาจารย์

ปี พ.ศ. 2555 วุฒิปริญญาโท 2 คน

ปี พ.ศ. 2556 วุฒิปริญญาโท 1 คน

(2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องการอาจารย์

ปี พ.ศ. 2555 วุฒิปริญญาเอก 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 วุฒิปริญญาเอก 1 คน

ปี พ.ศ. 2557 วุฒิปริญญาเอก 1 คน

ปี พ.ศ. 2558 วุฒิปริญญาเอก 1 คน

ปี พ.ศ. 2559 วุฒิปริญญาเอก 1 คน

2) ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

(1) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปี พ.ศ. 2556 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาโท 1 คน

ปี พ.ศ. 2557 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 2 คน

- (2) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
ปี พ.ศ. 2558 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
- (3) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- ปี พ.ศ. 2558 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน
ปี พ.ศ. 2559 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน
- (4) มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
- (5) มหาวิทยาลัยเกริก
- ปี พ.ศ. 2555 นักวิชาการคอมพิวเตอร์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
ปี พ.ศ. 2558 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
ปี พ.ศ. 2559 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
- (6) มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 2 คน
ปี พ.ศ. 2557 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 2 คน
ปี พ.ศ. 2558 นักวิชาการคอมพิวเตอร์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
- (7) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- ปี พ.ศ. 2555 นักวิชาการคอมพิวเตอร์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
ปี พ.ศ. 2558 นักวิชาการคอมพิวเตอร์ วุฒิปริญญาโท 2 คน
- 3) ห้องสมุดหน่วยงานของรัฐ
- (1) ห้องสมุดและหอจดหมายเหตุกาญจนาภิเษกฯ
- ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน
ปี พ.ศ. 2557 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาตรี 1 คน
ปี พ.ศ. 2558 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน
- (2) ห้องสมุดสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
- ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 1 คน
ปี พ.ศ. 2557 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 1 คน

(3) ห้องสมุดสำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

(4) สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 4 คน

ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 3 คน

(5) ห้องสมุดราชบัณฑิตยสถาน

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2557 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2558 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2559 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

(6) ห้องสมุดกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

(7) ห้องสมุดกระทรวงยุติธรรม

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2557 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2558 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2559 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 4 คน

4) ห้องสมุดหน่วยงานอิสระ

(1) ศูนย์ความรู้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2555 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2557 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2558 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

(2) สำนักวิจัยและวิชาการสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

(3) ห้องสมุดศาลรัฐธรรมนูญ

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2557 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

(4) ห้องสมุดสถาบันอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ปี พ.ศ. 2555 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

(5) ห้องสมุดสุริยานุวัตร

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2557 นักเอกสารสนเทศ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

5) ห้องสมุดหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ

(1) ห้องสมุดการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

6) ห้องสมุดหน่วยงานเอกชน

(2) ห้องสมุดศูนย์การสร้างสรรค์และออกแบบ

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

(3) ศูนย์วิทยบริการ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาโท 1 คน

(4) ห้องสมุดสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ปี พ.ศ. 2555 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

ปี พ.ศ. 2556 บรรณารักษ์ วุฒิปริญญาตรี 1 คน

5.2.2 ความต้องการคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

5.2.2.1 ด้านความรู้เชิงทฤษฎี (Theoretical Knowledge) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับปราชญ์ อัสวภูมิตกุล (2546: 6-8) ที่กล่าวถึง คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาสารนิเทศศาสตร์ ด้านความสามารถทางวิชาชีพหรือความรู้เชิงทฤษฎีว่าต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการสถาบันสารสนเทศแหล่งสารสนเทศเช่นเดียวกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ครุณี ณ ลำปาง และ รัตนา ณ ลำพูน (2532) ที่ศึกษา เรื่อง การสำรวจความต้องการของสังคมภาคเหนือต่อการเปิดหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์มหาบัณฑิตที่พบว่า บรรณารักษะระดับผู้บริหารและหัวหน้างานควรมีความรู้อย่างน้อยอยู่ในระดับปริญญาโท เพื่อนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการบริหารจัดการห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศของหน่วยงาน

รองลงมามีความต้องการอยู่ในระดับมากคือมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และลงรายการทรัพยากรสารสนเทศ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ งานวิเคราะห์และลงรายการทรัพยากรสารสนเทศเป็นงานที่มีความสำคัญมากงานหนึ่ง เนื่องจากเป็นงานที่ต้องใช้เวลาประมวลและวิเคราะห์รายละเอียดทั้งหมดของทรัพยากรสารสนเทศแต่ละชิ้น เพื่อกำหนดออกมาเป็นหัวเรื่อง (Subject) และเลขเรียกหนังสือ (Call Number) ที่เป็นตัวแทนและตัวชี้แหล่งทรัพยากรสารสนเทศนั้น ๆ ให้ผู้ใช้ได้ทราบว่าจะอยู่ที่ใด และมีเนื้อหาเกี่ยวกับอะไร ซึ่งการลงรายการทรัพยากรสารสนเทศเป็นงานที่ต้องใช้ความละเอียด รอบคอบ และความรู้ความชำนาญสูง ถึงแม้ว่าในปัจจุบันหนังสือที่สั่งซื้อมาจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ จะมีบรรณานุกรมของหนังสือ (CIP - Cataloguing in Publication) ปรากฏในหน้าลิขสิทธิ์ไว้ให้แล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงข้อมูลคร่าว ๆ และอาจไม่สอดคล้องกันกับระบบการจัดหมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดแต่ละแห่งอีกด้วย นอกจากนี้ ในส่วนของคำค้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะกำหนดคำค้นมาให้เป็นคำสำคัญ (Keyword) ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้ได้เช่นเดียวกัน เนื่องจากต้องกำหนดคำค้นเป็นหัวเรื่องที่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ซึ่งข้อมูลบรรณานุกรมของหนังสือดังกล่าว อาจเพียงนำมาใช้เป็นแนวทางเพื่อลดเวลาในการปฏิบัติงานได้ แต่ไม่สามารถนำมาใช้ในงานจริงของแต่ละห้องสมุดได้ บรรณารักษะงานวิเคราะห์ฯ จึงยังคงต้องวิเคราะห์และลงรายการทรัพยากรสารสนเทศเองตามหลักวิชาชีพที่ได้ศึกษามา เพื่อความสมบูรณ์ของรายการทรัพยากรสารสนเทศนั้น ๆ ตามลักษณะการวิเคราะห์และลงรายการทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดแต่ละแห่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ฟองจันทร์ เพชรมาก (2547: 16) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ว่า ควรมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ

โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการจัดการ การคัดเลือก และการวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ดังนั้น การมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และลงรายการทรัพยากรสารสนเทศจึงเป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ที่บัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์พึงมี

5.2.2.2 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยคุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุด 2 อันดับแรก คือ มีความสามารถในการใช้โปรแกรม Microsoft Word และ มีความรู้ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น รับ-ส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ถ่ายโอนข้อมูล สืบค้นข้อมูล ในประเด็นแรก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะโปรแกรม Microsoft Word เป็น โปรแกรมสำเร็จรูปพื้นฐานที่จัดอยู่ในชุด Microsoft Office เหมาะสำหรับการจัดการงานด้านเอกสารสำนักงาน เอกสารธุรการทั่วไป มีเครื่องมือในการจัดรูปแบบการพิมพ์เอกสารที่เหมาะสมกับการนำเสนอในแต่ละงาน ดังนั้น ไม่ว่าจะบุคลากรในหน่วยงานจะอยู่ในตำแหน่งใด จะเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชาก็ควรจะมีความรู้พื้นฐานในการใช้โปรแกรมดังกล่าวในการปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม

ส่วนในเรื่องความรู้ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น รับ-ส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ถ่ายโอนข้อมูล สืบค้นข้อมูลนั้น เนื่องจากอินเทอร์เน็ตมีบทบาทอย่างมากในการปฏิบัติงานห้องสมุด ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันกับสังคมฐานความรู้ทำให้เกิดนวัตกรรมต่างๆ มากมาย และนับวันจะมีการพัฒนาก้าวล้ำไปเรื่อยๆ การประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตในการปฏิบัติงานในปัจจุบันทำได้หลากหลาย เช่น การสนทนา (Chat) อ่านหรือแสดงความคิดเห็นในเว็บบอร์ด การติดตามข้อมูลข่าวสาร การสืบค้นข้อมูล การค้นหาข้อมูล การชมหรือซื้อสินค้าออนไลน์ การอัปโหลดและการดาวน์โหลดไฟล์ข้อมูล การเรียนรู้ออนไลน์ (e-Learning) การประชุมทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต (Video Conference) โทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ต (VoIP) เป็นต้น นอกจากนี้แนวโน้มล่าสุดของการใช้อินเทอร์เน็ตคือ การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ที่มีการสื่อสารข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการปฏิบัติงานอีกด้วย เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) เว็บบล็อก (Blog) ยูทูป (YouTube) เว็บบอร์ด (Webboard) วิกี (Wiki) และ เอ็มเอสเอ็น (MSN) เป็นต้น และการใช้งานเริ่มมีการแพร่ขยายเข้าไปสู่การใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Internet) มากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีปัจจุบันสนับสนุนให้การเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือทำได้ง่ายขึ้น ในส่วนของการใช้อินเทอร์เน็ตในการปฏิบัติงานสามารถใช้ได้กับ

ทุกส่วนงานของห้องสมุด ไม่ว่าจะเป็นงานบริการ งานเทคนิค หรือแม้แต่ใช้ในงานประชาสัมพันธ์ ฯลฯ ทำให้การแจ้งข่าวสาร ติดตามข่าวสาร ความเคลื่อนไหวได้ทันเหตุการณ์ มีความรวดเร็ว ช่วยย่นระยะเวลา เวลา และแรงงานของหน่วยงานได้มาก ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับ สุมิตรา จันทรเงา (2546) ผู้อำนวยการศูนย์ข้อมูลบริษัทมิดิซัน ที่เห็นว่า คุณสมบัติของนักสารสนเทศที่พึงประสงค์นั้น ต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ใช้คอมพิวเตอร์ได้คล่อง พิมพ์ดีดได้ระดับดีถึงดีมาก และสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างเชี่ยวชาญ รู้จักแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ อย่างไรก็ตาม ไร้พรมแดน

รองลงมาคือ มีความรู้เกี่ยวกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ไม่ว่าจะเป็นบรรณารักษ์งานเทคนิคหรือบรรณารักษ์งานบริการล้วนแต่จำเป็นต้องใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติในการปฏิบัติงานทั้งสิ้น ดังนั้น บรรณารักษ์แต่ละท่านควรจะมีพื้นฐานเกี่ยวกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติในส่วนงานที่ตนเองรับผิดชอบ และสามารถแก้ไขปัญหาที่พบระหว่างปฏิบัติงานเบื้องต้นได้ นอกจากนี้ ในกรณีที่ห้องสมุดมีเหตุให้ต้องเปลี่ยนแปลงระบบฯ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม บรรณารักษ์ควรจะทำทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละระบบฯ และนำข้อมูลมาเปรียบเทียบ นำเสนอผู้บริหารเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกซื้อระบบฯ ใดต่อไป

5.2.2.3 ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน (Workplace Competencies) พบว่าคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยคุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุด คือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก คนเราทุกคนไม่สามารถทำงานคนเดียวเพียงลำพังได้ ทุกคนย่อมต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นไม่มากก็น้อย การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งคนที่ต้องทำงานร่วมด้วยอาจเป็นได้ทั้งคนที่อยู่ภายในหน่วยงานหรือภายนอกหน่วยงาน การสามารถปรับตัวเองให้ทำงานร่วมกับคนอื่นได้ ย่อมได้รับความร่วมมือ การยอมรับ และความช่วยเหลือต่างๆ ในการทำงาน รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในหน่วยงานและองค์กรเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับปราณี อัสวภูมิตกุล (2546: 6-8) ที่กล่าวถึง คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขาสาหรณนิเทศศาสตร์ว่าต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในองค์กรและ

ภายนอกองค์กร นอกจากนี้ สมบูรณ์ เจตนจิราวัฒน์ (2546: 4) ยังกล่าวถึงความสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคลในองค์กรอันเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่า การสื่อสารที่ตรงไปตรงมาในทัศนคติที่ดีจะช่วยพัฒนาและสร้างบุคลากรที่ดีของหน่วยงานและสังคมอีกด้วย

รองลงมาคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีคุณสมบัติดังกล่าว โดยเฉพาะผู้ที่ผู้นำจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการคิดริเริ่มแรกที่ไม่ซ้ำแบบใคร และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นโดยอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม และพัฒนาขึ้นเป็นความคิดใหม่ที่ต่อเนื่องและมีคุณค่า อันเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตรา จันทรเภา (2546) ที่กล่าวว่า นักสารสนเทศที่พึงประสงค์นั้น ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางานเพื่อให้ทันการเคลื่อนไหวของเทคโนโลยี

5.1.3.4 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ

(Professional Competencies) พบว่า คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณสมบัติที่มีความต้องการสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน คือ มีจิตบริการ ซึ่งสอดคล้องกับสุมิตรา จันทรเภา (2546) ที่กล่าวว่า นักสารสนเทศที่พึงประสงค์นั้น ต้องมีจิตใฝ่รักงานบริการ อีกทั้ง วุฒิพงษ์ เศษะดำรง (2547) รองผู้อำนวยการกองทุนสนับสนุนการวิจัย ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติของนักสารสนเทศที่พึงประสงค์ ด้านคุณสมบัติเฉพาะตัว ว่าต้องมีจิตสำนึกบริการสูงด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ชลิตสา อุนรุต (2549) ยังได้กล่าวถึงจิตสำนึกการให้บริการงานห้องสมุดว่า การให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ผู้รับบริการจะรับรู้ถึงการให้บริการมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความพึงพอใจเป็นสำคัญ ความพึงพอใจของผู้รับบริการจะเป็นดัชนีชี้วัดประสิทธิผลของบริการนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี บรรณารักษ์จึงต้องตระหนักเสมอว่าเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือที่ ช่วยแบ่งเบาภาระจากงานประจำที่ทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ เท่านั้น แต่งานที่ต้องคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่เทคโนโลยีทำไม่ได้แต่บรรณารักษ์ทำได้ ดังนั้นบรรณารักษ์จึงต้องคิดและสร้างสรรค์งานบริการที่เป็นประโยชน์ด้วยความสามารถของตนเอง

รองลงมาคือ รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร เนื่องจากในปัจจุบัน สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงจากเหตุและปัจจัยหลายประการ ทั้งด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฯลฯ ทำให้เกิดนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่มาากมาย บัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์จึงต้องรู้จักปรับตัวเพื่อ

พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ควรเป็นผู้รอบรู้ สนใจติดตามข่าวสาร ความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อที่จะสามารถนำความรู้ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับปราชญ์ อัสวภูมิตกุล (2546: 6-8) ที่กล่าวถึง คุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในสาขา สารนิเทศศาสตร์ว่า บัณฑิตต้องมีความรู้ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในวิชาชีพ บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ให้เข้ากับการปฏิบัติงานในองค์กร นอกจากนี้ สมบูรณ์ เจตน์จิรวาวัฒน์ (2546: 4) ยังกล่าวว่า บัณฑิตต้องมีความสามารถในการประยุกต์วิชาการที่เรียนมาให้ ใช้ได้กับการปฏิบัติงานจริงอีกด้วย

5.2.3 การจัดอันดับความสำคัญของคุณสมบัติของที่พึงประสงค์สาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ ระดับบัณฑิตศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ตลาดแรงงานมีความต้องการคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้าน เรียงตามอันดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ 3) ด้านความรู้เชิงทฤษฎี 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

5.2.4 การเปิดหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ยังไม่ควรเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ เนื่องจาก ถึงแม้ว่า ตลาดแรงงานจะมีความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ถึงร้อยละ 68.57 แต่ เมื่อจำแนกความต้องการตามวุฒิการศึกษาพบว่า 2 ใน 3 ของตลาดแรงงานต้องการแรงงานระดับปริญญาตรีมากกว่า และจากสถิติการสำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับปริญญาโทจากสถาบันการศึกษาที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยนั้น จะเห็นได้ว่า ในแต่ละปี แต่ละสถาบันการศึกษาได้ผลิตบัณฑิตออกมาป้อนตลาดแรงงานจำนวนมากพอสมควร ซึ่งยังไม่รวมถึงสถาบันการศึกษาที่อยู่นอกขอบเขตการวิจัยอย่างเช่นมหาวิทยาลัยราชภัฏต่างๆ สถาบันอุดมศึกษาที่อยู่ต่างจังหวัด เช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นต้น ซึ่งหากจะนับรวมทั้งหมดแล้วในแต่ละปีจะมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับปริญญาโทเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ยังพบว่าในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์อยู่มากพอสมควรแล้ว ซึ่งแต่ละแห่งล้วนแล้วแต่มีประวัติ

การเปิดสอนมายาวนาน มีรากฐาน และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง มีการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การจัดการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันอยู่เสมอ อาจกล่าวได้ว่าสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แต่ละแห่งต่างมีประสบการณ์การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน และคร่ำหวอดอยู่ในวงการบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มาถึง 5 ทศวรรษ ส่วนสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์นั้น สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ถือว่าเป็นสาขาใหม่และยังไม่คุ้นเคย เนื่องจาก สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนโดยมุ่งเน้นทางด้านสาขาพัฒนาบริหารศาสตร์ หากจะเปิดการเรียนการสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์นั้น จำเป็นต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ อย่างละเอียด เช่น หลักสูตร รายวิชา อาจารย์ผู้สอน หรือแม้แต่ชื่อเสียงของภาควิชาและสถาบัน เพราะการที่ผู้เรียนจะเลือกศึกษาต่อสาขาใดที่สถาบันการศึกษาใดนั้น ต้องพิจารณาจากคุณภาพของการเรียนการสอน คุณภาพของนิสิตนักศึกษา ชื่อเสียง ความนิยม รวมถึงรางวัลที่ได้รับด้วย ดังที่มีการจัดอันดับความนิยมของมหาวิทยาลัยในแต่ละสาขา เช่น หากต้องการเรียนแพทยศาสตร์ ต้องเลือกเรียนคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หากต้องการเรียนสถาปัตยกรรมศาสตร์ ต้องเลือกเรียนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หากต้องการเรียนศึกษาศาสตร์ ต้องเลือกเรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หากต้องการเรียนนิติศาสตร์ ต้องเลือกเรียน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น (UniGang, 2557)

นอกจากนี้ จากการศึกษาหลักสูตรของแต่ละแห่งพบว่า บางแห่งมีการปรับชื่อสาขาวิชาจากเดิมที่เป็นสาขามหาบัณฑิต เป็น บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ บางแห่งมีเพียงสารสนเทศศาสตร์หรือสารนิเทศศาสตร์ เท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะแต่ละแห่งต่างต้องปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การจัดการบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น เพื่อไม่จำกัดขอบเขตรายวิชาอยู่เพียงในสาขามหาบัณฑิตเท่านั้น เพราะจากการที่ผู้วิจัยได้เข้าร่วม ประชุมวิชาการ เรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล" เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2553 ณ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แต่ละแห่ง ต่างประสบปัญหาเดียวกันซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของการเรียนการสอน คือ จำนวนผู้เรียนลดลง ดังนั้น จึงต้องมีการ ปรับชื่อสาขาวิชาและรายวิชาให้ครอบคลุมสาขาวิชาอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาต่อ เช่น รายวิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยี

สารสนเทศ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ประมุขทิพย์ สุขราษฎร์ (2557: 3) ที่กล่าวถึงการผลิตบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ออกมามากกว่าความต้องการ ทำให้หลายสถาบัน เริ่มรับนักศึกษาน้อยลงและมีการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อสอดคล้องกับสภาพสังคม เกิดสาขาวิชาใหม่ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการจัดการสารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศ สารสนเทศศาสตร์ และวิทยาการคอมพิวเตอร์

จะเห็นได้จากหลักสูตรของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้ มีการปรับเปลี่ยนรายวิชาให้ทันสมัย โดยเฉพาะภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่หันต่อสถานการณ์การเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยการเพิ่มรายวิชา ประเด็นเกี่ยวกับห้องสมุดและสารสนเทศในภูมิภาคอาเซียน การจัดการสารสนเทศสำหรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาเว็บสำหรับวิชาชีพสารสนเทศ นอกจากนี้ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีรายวิชา เทคโนโลยีการจัดการสารสนเทศ การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ในงานสารสนเทศ การเขียนโปรแกรมบนเว็บ และการวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีรายวิชาการออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ ระบบเครือข่ายสารสนเทศ การวิเคราะห์และออกแบบระบบ การตลาดสารสนเทศ การเขียนโปรแกรมบนเว็บ โปรแกรมประยุกต์โอเพนซอร์ส การออกแบบและผลิตสื่อประสม ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีรายวิชาการจัดการสารสนเทศอินเทอร์เน็ต หลักการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น การออกแบบและสร้างฐานข้อมูล ระบบเครือข่ายสารสนเทศ การผลิตสื่อสารสนเทศ และภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มีรายวิชาการพัฒนาสื่อประสมเพื่องานสารสนเทศ การจัดการเว็บไซต์เพื่องานสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศทางธุรกิจและอุตสาหกรรม การจัดการสารสนเทศธุรกิจ และการตลาดเพื่องานบริการสารสนเทศ ซึ่งรายวิชาด้านสารสนเทศนั้น คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เปิดสอนอยู่แล้ว หากต้องการให้มีการเรียนการสอนทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ควรเปิดสอนในรายวิชาที่เกี่ยวกับบรรณารักษศาสตร์เพิ่มเข้าไปให้อยู่ภายใต้สังกัดของคณะสถิติประยุกต์ และดำเนินการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านบรรณารักษศาสตร์มาดำเนินการสอนต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ยังไม่ควรเปิดสอนสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ดังเหตุผลต่างๆ ข้างต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยพบว่า ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังพบว่า นอกจากแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แล้ว ตลาดแรงงานยังมีความต้องการแรงงานในตำแหน่งนักเอกสารสนเทศและนักวิชาการคอมพิวเตอร์ อีกด้วย ดังนั้น หากจะมีการเปิดหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ควรมีการปรับเปลี่ยนรายวิชาในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยการเพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์เข้าไปในหลักสูตรให้มากขึ้น เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ และเพื่อตอบสนองได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้แก่บัณฑิตเพิ่มขึ้นอีกด้วย

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความต้องการของตลาดแรงงานและคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในต่างจังหวัด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จ้อย นันทิวชิรินทร์. 2522. สารนิเทศศาสตร์ฉบับปฐมบท. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- จารุวรรณ สิ้นธุโสภณ. 2521. วิทยานุกรมบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กองบริการการศึกษา. 2556. จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2551-2555. กรุงเทพฯ: กองบริการการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะอักษรศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **เกี่ยวกับภาควิชา**. ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก <http://www.arts.chula.ac.th/~libsci/about.html>
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะอักษรศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **หลักสูตรระดับอักษรศาสตรบัณฑิตสาขาสารนิเทศศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551)**. ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก <http://www.arts.chula.ac.th/~libsci/curriculum.html>
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะอักษรศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2551)** ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก http://www.arts.chula.ac.th/~libsci/curriculum_master.html
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะอักษรศาสตร์. แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์. 2518. **บรรณารักษ์ 20**. กรุงเทพฯ: แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิสา อุนรุท. 2554. การสร้างจิตสำนึกในการให้บริการงานห้องสมุด. ค้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2554 จาก <http://www.car.chula.ac.th/culib/v21n1y2548/content5.pdf>
- ชุดิมา สัจจานันท์. 2539. รายงานการวิจัยเรื่องพัฒนาการของการศึกษา วิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ระดับบัณฑิตศึกษาในประเทศไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ประทุมทิพย์ สุขราษฎร์. 2557. **หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในศตวรรษที่ 21.**
 คำนวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก [http://www.kcn.ac.th/weblibrary/WEB/WebLibrary/test/
 หลักสูตรบรรณารักษในศตวรรษที่%2021.pdf](http://www.kcn.ac.th/weblibrary/WEB/WebLibrary/test/หลักสูตรบรรณารักษในศตวรรษที่%2021.pdf)
- ปราณี อัสวภูษิตกุล. 2546. ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรศิลปศาสตร์ บัณฑิตสาขา
 บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2547) ภาควิชา
 บรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. **โดมทัศน์.**
 24 (ก.ค.-ธ.ค.46) 5-30. คำนวันที่ 1 กรกฎาคม 2554 จาก
http://digi.library.tu.ac.th/journal/0004/24_2_jul_dec_2546.pdf
- พิมพ์ร่ำไพ เปรรมสมิทธิ์. 2552. การศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ไทยในยุค
 ดิจิทัล ใน **ห้องสมุด การศึกษา วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในยุค
 การเปลี่ยนแปลง.** สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
 หน้า 114-125.
- พองจันทร์ เพชรมาก. 2547. คุณลักษณะของบัณฑิตบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์:
 ภารกิจของโปรแกรมวิชาภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร. **วารสารทรายแก้ว.**
 4 (2547) 15-25. คำนวันที่ 1 กรกฎาคม 2554 จาก [http://202.28.199.3/tdc/dccheck.php?
 Int_code=37&RecId=522&obj_id=2061&showmenu=no&userid=0](http://202.28.199.3/tdc/dccheck.php?Int_code=37&RecId=522&obj_id=2061&showmenu=no&userid=0)
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ (ผู้ผลิต). **สถิติสำเร็จ
 การศึกษา (ซีดี-รอม).** ปทุมธานี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **ศิลปศาสตร์
 บัณฑิตสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.** คำนวันที่ 11 เมษายน 2557
 จาก <http://www.tu.ac.th/org/arts/libsci/curriculum.html>
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะศิลปศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **แนะนำภาควิชา.**
 คำนวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก <http://www.tu.ac.th/org/arts/libsci/overview.html>
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2553. **พิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง รุ่นที่ 35.**
 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2554. **พิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง รุ่นที่ 36.**

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2555. **พิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง รุ่นที่ 37.**

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 2556. **พิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยรามคำแหง รุ่นที่ 38.**

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. คณะมนุษยศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **หลักสูตร**

ศิลปศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรวิชาโทสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง

พ.ศ. 2550) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. คำนวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก

http://asplus.swu.ac.th:7779/portal/page?_pageid=195,19366&_dad=portal&_schema=PORTAL

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. คณะมนุษยศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **หลักสูตร**

ศิลปศาสตรบัณฑิตและหลักสูตรวิชาโทสาขาวิชาสารสนเทศศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง

พ.ศ. 2550) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. คำนวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก

<http://www.human.ru.ac.th/human/curriculum/it.pdf>

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กองบริการการศึกษา. 2557. **สถิติสำเร็จการศึกษา. คำนวันที่**

11 เมษายน 2557 จาก [http://asplus.swu.ac.th:7779/portal/page?_pageid=195,](http://asplus.swu.ac.th:7779/portal/page?_pageid=195,19366&_dad=portal&_schema=PORTAL)

19366&_dad=portal&_schema=PORTAL

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ

ศาสตร์. 2557. รายละเอียดของหลักสูตรหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา

สารสนเทศศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555). คำนวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก

http://cms.swu.ac.th/Portals/11/files/IScurriculum_bachelor.pdf

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศ

ศาสตร์. 2557. หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาสารสนเทศศึกษาหลักสูตร

ใหม่ พ.ศ. 2555. คำนวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก [http://cms.swu.ac.th/Portals/11/files/](http://cms.swu.ac.th/Portals/11/files/IScurriculum_bachelor.pdf)

IScurriculum_bachelor.pdf

- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะมนุษยศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์. 2557. **เกี่ยวกับสารสนเทศศึกษา**. ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก <http://cms.swu.ac.th/Default.aspx?tabid=4902>
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. กองบริการการศึกษา. 2557. **สถิติสำเร็จการศึกษา**. ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก http://reg6.su.ac.th/registrar/graduate_date.asp?avs999055318=1
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะอักษรศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **ประวัติภาควิชาบรรณารักษศาสตร์**. ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก <http://www.arts.su.ac.th/ประวัติภาควิชาบรรณารักษศาสตร์>
- มหาวิทยาลัยศิลปากร. คณะอักษรศาสตร์. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์. 2557. **หลักสูตรอักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ วิชาเอก-สารสนเทศศาสตร์ และบรรณารักษศาสตร์ วิชาโท-บรรณารักษศาสตร์ วิชาโท-การจัดการสารสนเทศ**. ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก <http://www.arts.su.ac.th/course/bachelor/course54/library.pdf>
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. ฝ่ายวางแผนและพัฒนา. กองสารสนเทศ. (ผู้ผลิต). **จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2551-2555 (สำหรับทำ SAR ปีการศึกษา 2556)**. (ซีดี-รอม). กรุงเทพฯ: กองสารสนเทศ. ฝ่ายวางแผนและพัฒนา. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. คณะมนุษยศาสตร์. 2557. **หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2554**. ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก <http://humanities.utcc.ac.th/images/stories/file/pdf/Bachelor%20of%20Arts%20Program/Bachelor%20of%20Arts%20Program%20in%20Information%20%20Studies.pdf>
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. คณะมนุษยศาสตร์. 2557. **หลักสูตรสารสนเทศศึกษา**. ค้นวันที่ 11 เมษายน 2557 จาก <http://humanities.utcc.ac.th/index.php/program-in-information-studies>
- มัลลิกา นาถเสวี. 2529. **ความรู้เบื้องต้นทางบรรณารักษศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัตนา ณ ลำพูน. 2541. **เทคโนโลยีสารสนเทศ: มิติใหม่การจัดหลักของสูตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. **ห้องสมุด** 42 (1): 60-68.

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ:
 นานมีบุ๊คส์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. 2538. ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้.
 ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 18 (กุมภาพันธ์-มีนาคม): 8-11.
- วุฒิพงษ์ เฉชะดำรงสิน. 2547. นักสารสนเทศที่พึงประสงค์ในยุคสังคมฐานความรู้. ใน เอกสาร
 สัมมนาวิชาการ “บัณฑิตสารสนเทศสำหรับสังคมฐานความรู้: ความต้องการ คุณภาพ
 และความคาดหวัง” 18-19 มีนาคม 2547 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2554. **ประวัติ สพบ**. ค้นวันที่ 1 ธันวาคม 2554 จาก
http://www.nida.ac.th/thai/web/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=8
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สำนักบรรณสารการพัฒนา. **ประวัติสำนัก**. ค้นวันที่
 21 มีนาคม 2555 จาก <http://library.nida.ac.th/index.php/th/aboutus/history>
- สมบูรณ์ เจตน์จิราวัฒน์. บุคลากรด้านสารสนเทศ (บรรณารักษ์) ที่พึงประสงค์. **โดมทัศน์**.
 24 (ก.ค.-ธ.ค.46) 3-4. ค้นวันที่ 1 กรกฎาคม 2554 จาก
http://digi.library.tu.ac.th/journal/0004/24_2_jul_dec_2546.pdf
- สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์. 2520. **รวมบทความบรรณารักษศาสตร์**. กรุงเทพฯ: แผนกวิชา
 บรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา จันทร์เงา. 2547. นักสารสนเทศที่พึงประสงค์ในยุคสังคมฐานความรู้. ใน เอกสาร
 สัมมนาวิชาการ “บัณฑิตสารสนเทศสำหรับสังคมฐานความรู้: ความต้องการ คุณภาพ
 และความคาดหวัง” 18-19 มีนาคม 2547 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
 เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. **การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร
 บรรณารักษศาสตร์ : รายงานการสัมมนาทางวิชาการจัดโดยสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา
 สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย 24 กรกฎาคม 2541 ณ โรงแรมสยามซิตี้**. กรุงเทพฯ:
 ทบวงมหาวิทยาลัย.

UniGang. 2557. **University Ranking** : การจัดอันดับมหาวิทยาลัยไทยในแต่ละสาขา. ค้นวันที่

11 เมษายน 2557 จาก <http://www.unigang.com/Forum/Topic/9564>

ภาคผนวก

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความต้องการของตลาดแรงงานและคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระดับบัณฑิตศึกษา
สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะมีข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ หรือความรู้ที่เป็นของหน่วยงาน หรือข้อมูล สารสนเทศ หรือความรู้ที่หน่วยงานจำเป็นต้องใช้เพื่อการตัดสินใจในการดำเนินการให้หน่วยงานเจริญก้าวหน้า การจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศ หรือความรู้ที่มีอยู่นั้นให้เป็นระบบ สามารถค้นคืนออกมาใช้งานได้รวดเร็วมีความสำคัญมาก ยิ่งในยุคที่มีการแข่งขันกันมากขึ้นนี้ ดังนั้น หน่วยงานจึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่จะมาบริหารจัดการข้อมูล สารสนเทศ หรือความรู้ให้มีความคล่องตัวในการใช้งาน บัณฑิตที่จะปฏิบัติงานดังกล่าวได้ดีที่สุดคือบัณฑิตสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มีแนวคิดที่จะเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาดังกล่าว แต่เพื่อให้บัณฑิตที่จะผลิตออกมาสามารถปฏิบัติงานตอบสนองแก่หน่วยงานที่ว่าจ้างได้ตรงตามความต้องการที่สุด ทางสถาบันฯ จึงใคร่สำรวจความคิดเห็นจากท่าน เพื่อนำคำตอบไปเป็นแนวทางในการพิจารณาสร้างหลักสูตรให้มีความเข้มแข็ง ตรงกับความต้องการตามบริบทสังคม

จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามชุดนี้ด้วยความจริงใจ และท่านสามารถแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้อย่างเสรี เพื่อทางสถาบันฯ จะได้ข้อมูลที่รอบด้านนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

การตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านอ่านข้อความอย่างละเอียดและโปรดตอบคำถามทุกข้อโดยพิจารณาเลือกตอบตามความรู้สึกที่แท้จริง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณสมบัติของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชื่อหน่วยงาน .....
2. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง (โปรดระบุ) .....
3. เพศ
 หญิง   ชาย
4. อายุ
 ต่ำกว่า 35 ปี   35-45 ปี   มากกว่า 45 ปี
5. อายุการทำงาน
 น้อยกว่า 5 ปี   5-10 ปี
 11-15 ปี   มากกว่า 15 ปี
6. ปัจจุบันหน่วยงานของท่านมีบรรณารักษ์จำนวนเท่าใด(โปรดระบุจำนวน)
 จำนวนบรรณารักษ์ ..... ท่าน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามต้องการแรงงานสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

1. ปัจจุบันหน่วยงานของท่านมีศูนย์รวบรวมเอกสารและให้บริการสารสนเทศในลักษณะใด
 ห้องสมุด   หน่วยจัดเก็บเอกสาร
 ศูนย์สารสนเทศ   ยังไม่มี
 อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
2. ท่านคิดว่าในระยะ 5 ปี ข้างหน้าหน่วยงานของท่านต้องการบุคลากรที่จะมาบริหารจัดการสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน หรือธุรกิจของหน่วยงานของท่านหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 มีบุคลากรปฏิบัติงานอยู่แล้ว
 ต้องการ
 ไม่ต้องการ

หากต้องการบุคลากรเพิ่ม กรุณาระบุจำนวนบุคลากร คุณสมบัติและตำแหน่งที่ต้องการเพิ่มในแต่ละปี ในระยะเวลา 5 ปี ต่อไปนี้

ปี พ.ศ.2555 ต้องการบุคลากรเพิ่มในตำแหน่ง .....จำนวน ..... คน
 คุณสมบัติ .....

ปี พ.ศ.2556 ต้องการบุคลากรเพิ่มในตำแหน่ง .....จำนวน ..... คน
 คุณสมบัติ .....

ปี พ.ศ.2557 ต้องการบุคลากรเพิ่มในตำแหน่ง .....จำนวน ..... คน
 คุณสมบัติ .....

ปี พ.ศ.2558 ต้องการบุคลากรเพิ่มในตำแหน่ง .....จำนวน ..... คน
 คุณสมบัติ .....

ปี พ.ศ.2559 ต้องการบุคลากรเพิ่มในตำแหน่ง .....จำนวน ..... คน
 คุณสมบัติ .....

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการคุณสมบัตินักศึกษาที่พึงประสงค์

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียด พิจารณาว่าคุณมีความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ ในแต่ละข้อต่อไปนี้ในระดับใด แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด โดยทำเครื่องหมายลงในช่องคำตอบนั้นๆ ข้อความแต่ละข้อมีคำตอบให้ท่านเลือก 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

คุณสมบัติที่พึงประสงค์	ระดับความต้องการบัณฑิต				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความรู้เชิงทฤษฎี (Theoretical Knowledge)					
1. มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และลงรายการ ทรัพยากรสารสนเทศ	.....	.....	.....	.....	.....
2. มีความรู้ความสามารถในจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ	.....	.....	.....	.....	.....
3. มีความรู้ความสามารถในด้านงานเทคนิคของห้องสมุด	.....	.....	.....	.....	.....
4. มีความรู้ความสามารถในด้านงานบริการของห้องสมุด	.....	.....	.....	.....	.....
5. มีความรู้ความสามารถในด้านการจัดการความรู้ในองค์กร	.....	.....	.....	.....	.....
6. มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการห้องสมุด หรือศูนย์สารสนเทศของหน่วยงาน	.....	.....	.....	.....	.....
7. มีความรู้ความสามารถในการจัดเก็บและค้นคืนสารสนเทศ	.....	.....	.....	.....	.....
8. มีความรู้ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทย	.....	.....	.....	.....	.....
9. มีความรู้ความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาต่างประเทศ	.....	.....	.....	.....	.....
10. มีความรู้ความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนางานที่ตน รับผิดชอบ	.....	.....	.....	.....	.....
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology)					
11. โปรแกรม Microsoft Word	.....	.....	.....	.....	.....
12. โปรแกรม Microsoft Excel	.....	.....	.....	.....	.....
13. โปรแกรม Microsoft Power point	.....	.....	.....	.....	.....
14. โปรแกรม Microsoft Access	.....	.....	.....	.....	.....
15. โปรแกรม Photoshop	.....	.....	.....	.....	.....
16. โปรแกรม PageMaker	.....	.....	.....	.....	.....
17. มีความรู้เกี่ยวกับระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	.....	.....	.....	.....	.....
18. มีความรู้เกี่ยวกับโปรแกรม Open Source / Freeware	.....	.....	.....	.....	.....
19. มีความรู้ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต เช่น รับ-ส่ง อีเมลล์ ถ่ายโอนข้อมูล สืบค้นข้อมูล	.....	.....	.....	.....	.....
20. มีความรู้ความสามารถในการสร้างเว็บไซต์	.....	.....	.....	.....	.....

คุณสมบัติที่พึงประสงค์	ระดับความต้องการบัณฑิต				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
<p>ด้านการทำงานร่วมกันในที่ทำงาน (Workplace Competencies)</p> <p>21. มีความตรงต่อเวลา</p> <p>22. ความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี</p> <p>23. เคารพกฎระเบียบของหน่วยงาน</p> <p>24. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น</p> <p>25. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์</p> <p>26. มีมนุษยสัมพันธ์และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี</p> <p>27. มีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน</p> <p>28. รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัด</p> <p>29. มีทักษะในการสื่อสาร</p> <p>30. มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม</p> <p>31. ความจงรักภักดีต่อหน่วยงานและองค์กร</p> <p>32. มีความสามารถในการถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้</p>					
<p>ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ (Professional Competencies)</p> <p>33. มีจริยธรรม/จรรยาบรรณในการทำงาน</p> <p>34. มีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงาน</p> <p>35. มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า</p> <p>36. มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ</p> <p>37. สามารถปฏิบัติงานให้เสร็จลุล่วงตามเวลาที่กำหนด</p> <p>38. รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร</p> <p>39. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์</p> <p>40. มีบุคลิกภาพดีและแต่งกายเหมาะสม</p> <p>41. ความประพฤติสุภาพเรียบร้อย</p> <p>42. มีความละเอียดรอบคอบ</p> <p>43. มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน</p>					

คุณสมบัติที่พึงประสงค์	ระดับความต้องการบัณฑิต				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านคุณธรรม จริยธรรม และสมรรถนะในวิชาชีพ (Professional Competencies) (ต่อ)					
44. มีความเชื่อมั่นในตนเอง	.....	.....	.....	.....	.....
45. มีปฏิภาณ ไหวพริบ	.....	.....	.....	.....	.....
46. มีความอดทน	.....	.....	.....	.....	.....
47. มีจิตบริการ	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล

นางสาวกรัณท์รัตน์ ประเสริฐธนากุล

วุฒิการศึกษา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีที่จบการศึกษา 2551

ตำแหน่งปัจจุบัน

บรรณารักษ์ปฏิบัติการ
งานวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ
ฝ่ายเทคนิค สำนักบรรณสารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์